

सुशासन ऐन, २०६४ को दफा (४१) बमोजिम प्रस्तुत गरिएको
अर्थ मन्त्रालयको वार्षिक प्रतिवेदन
(२०६८/६९)

नेपाल सरकार
अर्थ मन्त्रालय
२०६९ साउन

Website : www.mof.gov.np

विषय-सूचि

भाग एक

आर्थिक वर्ष २०६८।६९ मा भएका प्रगतिहरुको विवरण

सि.नं.	विषय	पेज
१.	परिचय	१
२.	उद्देश्य	१
३.	अर्थ मन्त्रालयको संगठन संरचना	२
४.	कार्यक्षेत्र	३
५.	प्रतिवेदनको सीमा	४
६.	कार्यकारी सारांश	४
७.	मुख्य उपलब्धीहरु	७
८.	प्रमुख उपलब्धीहरु	१२
९.	अन्य उपलब्धीहरु	२०
१०.	समस्याहरु	२४
११.	केही सुभावहरु	२५

भाग दुई

विद्युतीय सुशासन (e-Governance)

सि.नं.	विषय	पेज
१.	उपकरणको उपलब्धता	२७
२.	जनशक्तिको उपलब्धता	२७
३.	कस्टमाईज Application Software विवरण २८	
४.	वेभ (WEB) को विषयवस्तु	२९
५.	विद्युतीय सेवा (सेवाग्राहीको लागि उपलब्ध)	३०
६.	विद्युतीय रुपमा उपलब्ध तथ्याङ्क व्यवस्थापन	३१
७.	विद्युतीय सुशासन सम्बन्धी केही समस्याहरु	३२
८.	विद्युतीय सुशासन सम्बन्धी सुझावहरु	३२

भाग एक

आर्थिक वर्ष २०६८/६९ मा भएका उपलब्धिहरुको विवरण

१. परिचय :

नेपालमा सर्वप्रथम वि.सं. २००७ फाल्गुण ७ गते पछि सरकारका कार्यहरु योजनाबद्ध रूपले सञ्चालन गर्न आर्थिक योजना तथा वित्त मन्त्रालयको स्थापना भएको हो । वि.सं. २००८ माघ २१ गते कूल रु. ३ करोड ५ लाखको राजस्व अनुमान र रु.५ करोड २५ लाखको व्ययको अनुमान सहित राष्ट्रिय बजेट प्रस्तुत गर्ने कार्यको शुरुवात भएको पाइन्छ । मन्त्रालयले वि.सं. २०१३ साल देखि देशको दीर्घकालीन गुरुयोजना एवं आवधिक योजनालाई कार्यान्वयन गर्न वार्षिक रूपमा बजेट प्रस्तुत गर्दै आएको छ । समयानुकूल यस मन्त्रालयको कार्य क्षेत्रमा विस्तार समेत हुँदै आएको छ ।

आन्तरिक राजस्वको आधारलाई सुदृढ गर्दै उपलब्ध वित्तीय स्रोतको समुचित उपयोगबाट समष्टिगत आर्थिक स्थायित्व कायम गर्नमा सहयोग पुऱ्याउने र सबल वित्तीय एवं आर्थिक व्यवस्थापनको माध्यमबाट दिगो, फराकिलो तथा उच्चदरको आर्थिक वृद्धि हासिल गरी समग्र अर्थतन्त्रको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने स्पष्ट दृष्टिकोण रहेको छ ।

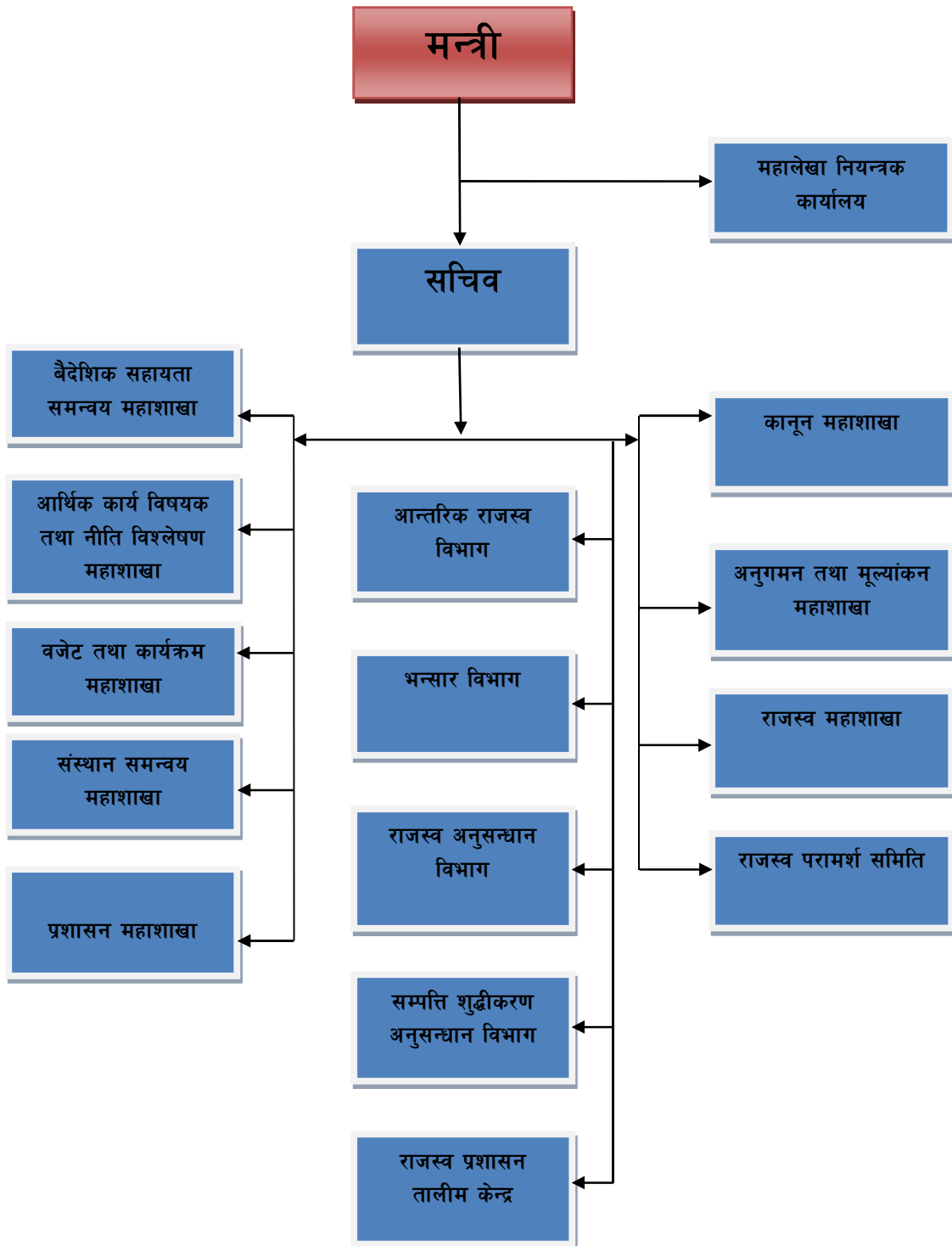
२. उद्देश्य :

सामाजिक न्यायको अवधारणा अनुरूप देशको उपलब्ध आर्थिक स्रोत र साधनलाई अधिकतम सदुपयोग गर्दै सामाजिक न्यायको आधारमा आर्थिक उपलब्धिको न्यायोचित वितरणको व्यवस्था मिलाई स्वेदशी, निजी एवं सार्वजनिक उद्यमलाई प्राथमिकता र प्रश्रय दिई राष्ट्रिय अर्थतन्त्रलाई स्वतन्त्र एवं आत्मनिर्भर गराउनु अर्थ मन्त्रालयको मूल उद्देश्य रहेको छ ।

नेपाल सरकारको दीर्घकालीन गुरुयोजना एवं आवधिक योजनाको लक्ष्य, नीति र मार्गदर्शन अनुरूप वार्षिक बजेटको माध्यमद्वारा देशको आर्थिक क्रियाकलापलाई योजनाबद्ध गरी निश्चित समय तालिकामा आवद्ध गर्नु र सरकारका कार्य र कार्यक्रमहरुलाई विभिन्न इकाईहरुमा व्यवस्थित गरेर साधनको सामयिक तथा समुचित परिचालन गर्नु पनि यस मन्त्रालयको उद्देश्य रहेको छ ।

लम्बिदो राजनीतिक सङ्गमणकाललाई दृष्टिगत गरी आर्थिक क्रियाकलापलाई गतिशील बनाई मुलुकको आर्थिक अवस्थामा सुधार ल्याउन लगानी मैत्री वातावरणको सृजना गर्ने, उत्पादन वृद्धि गर्ने, रोजगारी सृजना गर्ने, तीनखम्बे अर्थनीतिलाई आत्मसाथ गर्ने जस्ता मूलभूत पक्षहरुमा जोड दिई अघि बढ्नु पर्ने अहिलेको आवश्यकता छ । साथै मुलुक अब संघीयतामा जाने क्रममा छ । अर्थतन्त्रको एकीकृत ढाँचालाई संघीय प्रकृतिको अर्थतन्त्रमा कुशलतापूर्वक परिवर्तन गरी अघि बढ्न गर्नुपर्ने तयारीहरु पुरा गर्नुपर्ने पनि हामी माथि अभिभारा थपिएको छ ।

३. अर्थ मन्त्रालयको संगठन संरचना :

४. कार्यक्षेत्र :

नेपाल सरकार (कार्य विभाजन) नियमावली, २०६९ ले अर्थ मन्त्रालय र अन्तर्गतका निकायहरूको कार्य सम्पादनका लागि निर्दिष्ट गरेका कार्य क्षेत्रहरू निम्न बमोजिम रहेका छन् :

१. आर्थिक तथा राजस्व नीति, आर्थिक प्रशासन र नियन्त्रणसम्बन्धी योजना तथा कार्यक्रमको तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्याङ्कन;
२. आर्थिक विश्लेषण;
३. आर्थिक साधनको बाँडफाँड;
४. मुद्रा, मौद्रिक नीति निर्धारण र कार्यान्वयन;
५. नेपाल राष्ट्र बैङ्क, बैंकिङ्ग (नेपाल औद्योगिक विकास निगमसमेत), वित्तीय संस्था तथा बिमा;
६. आय र व्ययको विवरण (बजेट) ;
७. राजस्व नीति र योजना;
८. राजस्व प्रशासन तथा राजस्व सङ्कलन;
९. राजस्व अनुसन्धान;
१०. सामान्य मूल्य नीति;
११. सामाजिक तथा आर्थिक विकासको लागि अन्तर्राष्ट्रिय सम्पर्क र समन्वय;
१२. आर्थिक, बैंकिङ्ग तथा मुद्राविषयक अन्तर्राष्ट्रिय सम्पर्क तथा समन्वय;
१३. वैदेशिक ऋण, अनुदान तथा अन्य द्विपक्षीय र बहुपक्षीय सहायता;
१४. विदेशी मुद्रा विनिमय तथा नियन्त्रण;
१५. सार्वजनिक ऋण तथा नियन्त्रण;
१६. तलब, भत्ता, दैनिक तथा भ्रमण भत्ता, निवृत्तभरण, उपदानलगायत आर्थिक दायित्व र सेवासुविधासम्बन्धी विषय;
१७. सरकारी स्वामित्वमा रहेका संस्थानको नियमन, नियन्त्रण, समन्वय र निर्देशन तथा तलब, भत्ता, बोनस, लगानी र लाभांशसम्बन्धी नीति निर्धारण;
१८. विश्व बैङ्क, अन्तर्राष्ट्रिय मुद्रा कोष, एसियाली विकास बैङ्क, अन्तर्राष्ट्रिय विकास संस्था तथा अन्य अन्तर्राष्ट्रिय वित्तीय संस्था;
१९. सरकारी कोषको व्यवस्थापन, सञ्चालन तथा प्रशासन;
२०. लेखा नियन्त्रण तथा व्यवस्थापन;
२१. सार्वजनिक प्रतिष्ठानको निजीकरण, अनुगमन र नियमन;
२२. सार्वजनिक संस्थानको प्रशासन, नीति निर्माण र समन्वय;
२३. राजस्व र आर्थिक प्रशासन तालिम;
२४. पूँजीबजार;
२५. सार्वजनिक लगानी;
२६. महालेखापरीक्षकको कार्यालय;

२७. कर्मचारी सञ्चय कोष;
२८. नागरिक लगानी कोष;
२९. सार्वजनिक संस्थान निर्देशन बोर्ड;
३०. सम्पत्ति शुद्धीकरण;
३१. युवा स्वरोजगारसम्बन्धी;
३२. अवकाश कोष;
३३. नेपाल लेखापरीक्षण सेवाको सञ्चालन ।

५. प्रतिवेदनको सीमा :

१. सुशासन (व्यवस्थापन तथा सञ्चालन) ऐन, २०६४ को दफा ४१ र सुशासन (व्यवस्थापन तथा सञ्चालन) नियमावली, २०६५को नियम (७) को उपनियम (५) अनुसार यो वार्षिक प्रतिवेदन तयार गरिएको छ । प्रस्तुत प्रतिवेदन तयार गर्दा प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयले तोकेको ढाँचा यथाशक्य अवलम्बन गरिएकोछ । प्रतिवेदनमा अर्थमन्त्रालयले आर्थिक वर्ष २०६८/६९ मा सम्पादन गरेका कार्यहरुबाट प्राप्त मुख्य उपलब्धि, प्रमुख उपलब्धि र थप उपलब्धिहरु एवं विद्युतीय सुशासन सम्बन्धी विवरण समावेश गरिएकोछ । कार्यसम्पादन गर्दा अनुभूत भएका प्रमुख समस्या र सुझावहरु पनि औल्याइएको छ । सीमित स्रोत, साधन र समयका कारण प्रतिवेदनलाई विस्तृत र खोजमूलक बनाउन सकिएको छैन । तथापि, प्राप्त भएका सूचनाहरुले अर्थ मन्त्रालयको वार्षिक गतिविधिलाई प्रतिबिम्बित गरेका छन् । यो प्रतिवेदनमा मन्त्रालयका विभिन्न महाशाखा र अन्तर्गत विभागहरुबाट प्राप्त तथ्याङ्कहरुलाई आधार मानी मिति २०६८/४/१ देखि २०६९/३/३१ सम्म सञ्चालित आर्थिक एवं वित्तीय कार्यक्रमहरुको प्रगति विश्लेषण समावेश गरिएको छ ।

६. कार्यकारी सारांश :

१. नेपाली अर्थतन्त्रका क्षेत्रमा काम गर्ने सबै निकायहरुको साभा प्रयास र सुधारकालागि निरन्तर लागिरहने प्रवृत्तिले समग्र अर्थतन्त्रका परिसूचकहरु यो वर्ष सकारात्मक रहेका छन् । तथापि समयमा नै पूर्ण आकारको बजेट ल्याउन नसकिएको कारण अर्थतन्त्रलाई सहि बाटोमा हिडाउने यो प्रयासमा केही अठेरो देखिएको छ । सरकारले गर्ने खर्चले सबै क्षेत्रलाई क्रियाशील बनाउने भएकोले हाम्रा आगामी सम्पूर्ण प्रयासहरु पूर्ण आकारको बजेट निर्माणमा नै केन्द्रित हुनुपर्ने देखिन्छ ।
२. सेवा र कार्यहरुको लागि गत आर्थिक वर्षको यथार्थ खर्चको एक तृतीयांश बजेट खर्च गर्ने गरी अध्यादेश जारी भइसकेको अवस्था छ । पूर्ण आकारको बजेट निर्माण नभएसम्म यहि एक तृतीयांश बजेटबाटै सेवा र कार्यहरु प्रभावकारी रुपमा सञ्चालन गर्नुपर्ने अवस्था छ । गत आर्थिक वर्षमा कार्यन्वयनमा आएका आयोजनाहरुलाई कार्यन्वयन गर्न बाधा नपर्ने भएकोले पनि सरकारी खर्चलाई केही हदसम्म भए पनि प्रवाह गर्न सकिने अवस्था छ । तथापि समग्र अर्थतन्त्रलाई पूर्ण रुपमा गतिमान बनाउन पनि पूर्ण आकारको बजेटको विकल्प हाम्रा सामु छैन ।

३. गत आर्थिक वर्ष बजेट ल्याउने समयमा एउटा सरकार र कार्यान्वयनको अवस्थामा अर्को सरकार आएता पनि व्यवस्थापिका संसदबाट स्वीकृत बजेट तथा कार्यक्रमहरूलाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्न मन्त्रालयले हरसम्भव प्रयत्न गरिनै रह्यो । विशेष गरी पूँजीगत खर्चलाई बढाउन विभिन्न मन्त्रालयहरूसँग अन्तरक्रिया गर्ने, ठूला आयोजनाहरूको कार्यान्वयनको समीक्षा गर्ने, रु.१५ करोड भन्दा माथिका आयोजनाहरूको स्थलगत रूपमै अनुगमन गर्ने, राष्ट्रिय गौरवका आयोजनाहरूलाई साधन र स्रोतको अभाव हुन नदिने जस्ता कामहरू अर्थ मन्त्रालयको सक्रियताका साथ सम्पन्न गरियो ।

आर्थिक वर्ष २०६८।६९ मा अर्थतन्त्रका प्रमुख उपलब्धिहरू							
क्र.स.	मुख्य क्रियाकलाप	एकाई	वार्षिक लक्ष्य	२०६९ असार महिनाको प्रतिवेदन/ परिमाण			प्रगति प्रतिशत
				२०६९ जेठ सम्म	२०६९ असार	२०६९ असार सम्म	
१	राजस्व स+कलन	रु करोडमा	२४,१७७.४२	२१,०९६.०७	३,३१८.८०	२४,४१४.८७	१००.९८
२	वैदेशिक सहायता परिचालन (प्राप्ति)	रु करोडमा	६,०१०.६२	४,३७९.८४	३९६.५१	४,७७६.३५	७९.४७
	क) अनुदान सहायता	रु करोडमा	४,८४९.६५	३,९५४.१०	७०३.१०	४,६५७.२०	९६.०३
	ख) ऋण सहायता	रु करोडमा	१,१६०.९७	४२५.७४	- ३०६.५९	* ११९.१५	१०.२६
३	विभिन्न मन्त्रालय तथा निकायबाट गरिएको निकास	रु करोडमा	३४,५२१.९२	२६,६९६.४१	५,१३५.४८	३१,८३१.८९	९२.२१
	क) चालु	रु करोडमा	२५,४४८.६९	२०,३८५.७५	३,१६३.५०	२३,५४९.२५	९२.५४
	ख) पूँजीगत	रु करोडमा	५,८२२.८८	३,१७५.८६	१,२०३.९५	४,३७९.८१	७५.२२
	ग) वित्तीय व्यवस्था	रु करोडमा	३,२५०.३५	३,१३४.८०	७६.०३	३,९०२.८३	१२०.०७
४	विभिन्न मन्त्रालय तथा निकायबाट गरिएको खर्च	रु करोडमा	३४,५२१.९२	२४,५८०.७३	६,०११.६३	३०,५९२.३६	८८.६२
	क) चालु	रु करोडमा	२५,४४८.६९	१८,८५९.४७	४,३१९.१६	२३,१७८.६३	९१.०८
	ख) पूँजीगत	रु करोडमा	५,८२२.८८	२,८११.५८	१,२७१.१०	४,०८२.६८	७०.११
	ग) वित्तीय व्यवस्था	रु करोडमा	३,२५०.३५	२,९०९.६८	४२१.३७	३,३३१.०५	१०२.४८
५	मौद्रिक तरलता	रु अर्वमा	२०.००	४६.००	५२.००	५२.००	२६०.००
६	विदेशी मुद्रा संचिती	आयात धान्न सक्ने महिना (बस्तु तथा सेवा)	८.००	९.३०	१०.१०	१०.१०	१२६.२५
७	सोधनान्तर स्थिति	रु करोडमा	२,०००.००	९,१३७.००	१०,०१०.००	११३,२२.००	५६६.१०

८	ब्याज दर (निक्षेप र कर्जा)	प्रतिशत	१० र १४	८ र १३	८ र १३	८ र १३	१००.००
९	मुल्य बृद्धि -मुद्रा स्फिती	प्रतिशत	७.००	७.५०	८.००	८.००	९०.००
१०	नेप्से अंक	अंक	३५०.००	३६४.६७	३९०.००	३९०.००	१११.४३
११	कर परीक्षण संख्या	वटा	३,०४०.००	२,१३८.००	१,२७९.००	३,४१७.००	११२.४०
१२	कर परीक्षणबाट कर निर्धारण रकम	रु=हजारमा	९,३५२,१००	५९३९१५१	२१७६४७७	८११५६२८	८६.७८
१३	कर अनुसन्धान संख्या	वटा	१,१७५.००	४६४.००	७५९.००	१,२२३.००	१०४.०९
१४	कर अनुसन्धानबाट कर निर्धारण रकम	रु.हजारमा	७३६,४००	३९५७९२८	२३८५०१७	६३४२९४५	८६१.३५
१५	PCA संख्या	वटा	२८०.००	२५४.००	३६.००	२९०.००	१०३.५७
१६	PCA बाट निर्धारण भएको रकम	रु.हजारमा	२०,६००.००	१६,२००.००	४,६००.००	२०,८००.००	१००.९७
१७	PANदर्ता संख्या	वटा	४५,८००.००	५६,७९०.००	१८,५१७.००	७५,३०७.००	१६४.४३
१८	VAT दर्ता संख्या	वटा	६,३५०.००	१२,६९६.००	३,१९०.००	१५,८८६.००	२५०.१७
२०	वेरुजु संपरीक्षण	प्रतिशत	कम्तिमा ६०%	३८.८६	१२.७१	५१.५७	८५.९५
२१	गुनासो सम्बोधन (प्रतिक्रियामा रहेका)	प्रतिशत	१००.००	१००.००	१००.००	१००.००	१००.००
नोट - वैदेशिक सहायता र निकास तथा खर्च तर्फ गैर नगद समावेस नभएको ।							
माथि उल्लेख गरिएका सूचकहरूको व्याख्या यसै साथ संलग्न गरिएको छ ।							
* अपरिस्कृत तथ्याङ्क							

४. वित्तीय क्षेत्रमा देखिएका समस्याहरूको समाधान गर्न समय समयमा उच्चस्तरीय वित्तीय क्षेत्र सुधार सुभाष समितिको बैठकहरू गरियो । यी बैठकले वित्तीय क्षेत्रमा देखिएको संस्थागत सुशासनको समस्यालाई, घरजग्गा व्यवसायको समस्यालाई, पूँजीबजार विकासको लागि आवश्यक रणनीति निर्माणको लागि महत्वपूर्ण निर्णय गर्‍यो । बैंक तथा वित्तीय क्षेत्रमा देखिएको तरलता र त्यसको व्यवस्थापन, व्याजदरको अवस्था, विद्युत र कृषि क्षेत्रमा गर्नुपर्ने अनिवार्य लगानी जस्ता विषयलाई पनि नियामक निकायहरू बीच आवश्यक रणनीति निर्माण गर्न यो समितिका बैठक महत्वपूर्ण रहे ।
५. सम्पत्ति शुद्धीकरण विरुद्ध नेपालले अन्तर्राष्ट्रिय क्षेत्रमा गरेका प्रतिवद्धता अनुरूप आपसी कानूनी सहायता र वित्तीय अपराधमा संलग्नहरूलाई सपुर्दगी गर्ने सम्बन्धी कानूनहरू अध्यादेश मार्फत जारी भए । साथै सम्पत्ति शुद्धीकरण निवारण सम्बन्धी ५ वर्षे रणनीति

समेत सार्वजनिक गरियो । यसले नेपाललाई अन्तर्राष्ट्रिय क्षेत्रमा हुन सक्ने सम्भावित वित्तीय जोखिमबाट समेत बचावट गरेको छ ।

६. भन्सार र कर प्रशासनमा जोखिममा आधारित जाँचपास प्रणाली र जोखिममा आधारित कर परीक्षण प्रणालीको अवलम्बन गरी राजस्व चुहावट नियन्त्रण गर्दै व्यापार सहजीकरण र करदाता मैत्री वातावरण निर्माण गरिएको छ । भन्सार र कर प्रशासनमा आधुनिक सूचना प्रविधिको प्रयोग मार्फत राजस्व जोखिमलाई न्यून गर्दै लगिएको छ । कर छली विरुद्धको कारवाहीलाई कडाइका साथ कार्यान्वयन गर्दै लगिएको छ । यसबाट करको परिपालनामा वृद्धि भई गत आ.व. मा निर्धारण गरिएको राजस्वको लक्ष्य भन्दा पनि बढी रकम संकलन भएको छ । जनताको घरदैलोमा सेवा पुऱ्याउने उद्देश्यले काठमाडौं उपत्यका भित्र र काठमाडौं उपत्यका बाहिर समेत करदाता सेवा कार्यालयहरु स्थापना गरिएका छन् ।
७. बैंक तथा वित्तीय क्षेत्रमा रहेको तरलतालाई व्यवस्थापन गर्न, लगानीका क्षेत्रहरु स्पष्ट गर्न, मूल्य नियन्त्रण कायम गर्न, बैंकहरुको व्याजदर (वचत र कर्जाको) मा रहेको भिन्नतालाई कम गर्न एवं समग्र मौद्रिक र वित्तीय स्थायित्व कायम गर्न मौद्रिक नीति कार्यान्वयनमा ल्याइएको छ । यसले सरकारको वित्तीय नीतिलाई आधार मान्दै समग्र मौद्रिक व्यवस्थापन र मूल्य स्थिरताको लागि कार्य गर्ने अपेक्षा गरिएको छ ।
८. यो समयमा विकासका साभेदारहरुबाट प्राप्त हुनुपर्ने भनी अपेक्षा गरिएको प्रतिवद्धता प्राप्त भएको छ । नेपालको विकास प्रयास र हामीले थालेका सुधारका आधारमा प्राप्त हुने यस्तो रकमलाई बढी भन्दा बढी उत्पादनमूलक र बढी प्रतिफल दिने क्षेत्रमा लगानी बढाउने चुनौती हाम्रा सामु रहेको छ ।

७. मुख्य उपलब्धिहरु :

१. आर्थिक वर्ष २०६८/६९ मा कूल रु. २ खर्व ४१ अर्व ७७ करोड ४२ लाख राजस्व संकलन गर्ने लक्ष्य रहेकोमा रु. २ खर्व ४४ अर्व १४ करोड ८७ लाख असुल भएको छ । यो लक्ष्यको करिव १०१ प्रतिशत प्रगति हो र गत वर्षको असूली भन्दा २२.२ प्रतिशतले बढी हो । राजनीतिक अस्थिरता, लगानीको वातावरणमा देखिएको समस्या तथा लम्बिदो संक्रमणकालको अवस्थामा समेत राजस्व परिचालनमा देखिएको यो प्रगति अत्यन्त उत्साहजनक हो ।
२. वैदेशिक सहायताको प्रतिवद्धता आ.व. २०६६/६७ मा करिव रु.९६ अर्व, आ.व. २०६७/६८ मा रु. १०६ अर्व र आ.व. २०६८/६९ मा रु. १०८ अर्व प्राप्त भएको छ । यस मन्त्रालयको अथक प्रयासको परिणाम स्वरुप वैदेशिक सहायताको प्रतिवद्धता निरन्तर बढ्दो क्रममा रहेकोले प्रगति शतप्रतिशत देखिन्छ । वैदेशिक सहायतामा नगद अनुदान

सहायता परिचालन तर्फ ९६ प्रतिशत भन्दा बढी प्रगति भएको छ, जुन उत्साहजनक हो । वैदेशिक ऋण तर्फ भने लक्ष्यको १० प्रतिशत मात्र प्रगति भएको छ । वैदेशिक ऋणमा संचालित कतिपय आयोजनाहरूको कार्यमा अपेक्षित प्रगति नभएको र पूँजीगत खर्चमा केही कमी आएकोले प्रतिवद्धता अनुरूप वैदेशिक ऋण प्राप्त नभएको हो । आयोजनाहरूको कार्य प्रगतिमा गतिशीलता आउना साथ प्रतिवद्धता अनुरूपको सबै वैदेशिक ऋण प्राप्त हुनेछ ।

३. विभिन्न मन्त्रालय तथा निकायका लागि वार्षिक नगद तर्फ रु. ३ खर्ब ४५ अर्ब २१ करोड ९२ लाख निकासा गर्ने लक्ष्य रहेकोमा रु. ३ खर्ब १८ अर्ब ३१ करोड ८९ लाख निकासा हुन सकेको छ । यो लक्ष्यको ९२.२० प्रतिशत छ । मन्त्रालय/सचिवालय/ आयोग/ कार्यालयहरूबाट माग भए पछि कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्यालयबाट तत्कालै निकासा दिने गरिन्छ । सो व्यवस्था बमोजिम माग भएका रकमहरूको शतप्रतिशत निकासा भएको साथै, निकासा भएका रकमबाट हुने प्रतिवद्ध खर्चहरूको शतप्रतिशत भूक्तानी भएको छ ।
४. आर्थिक वर्ष २०६८।६९ मा नगदतर्फ वार्षिक कूल रु. ३ खर्ब ४५ अर्ब २१ करोड ९२ लाख खर्च गर्ने लक्ष्य राखिएकोमा चालु खर्च तर्फ मितव्ययिता अपनाइएको र वन्द हडताल, पेट्रोलियम पदार्थमा देखिएको अभाव र जग्गा प्राप्तिमा देखिएका समस्या जस्ता केही प्राविधिक कारणले पूँजीगत खर्चमा कमी आएको कारणले रु. ३ खर्ब ५ अर्ब ९२ करोड ३६ लाख खर्च हुन सकेको छ । जुन लक्ष्यको करिब ८९ प्रतिशत हुन आउँछ । ५२ जिल्लाबाट मात्र Online Report प्राप्त हुने र बाँकी २३ जिल्लाबाट भएको निकासा तथा खर्चको पूर्ण विवरण प्राप्त हुन बाँकी छ । साथै, असारको अन्तमा जारी गरिएका चेकको भूक्तानी साउन महिनासम्म हुने भएकोले सबै चेक भूक्तानी हुँदा खर्च बढ्ने नै देखिन्छ । सबै निकासा र खर्चको विवरण प्राप्त हुँदा निकासा र खर्च लक्ष्यको ९६ प्रतिशत पुग्ने देखिन्छ ।
५. यस मन्त्रालयले श्रोत अभाव हुन नदिई नियमानुसार माग भएका रकमको निकासा दिएको र प्रतिवद्ध खर्चहरू शतप्रतिशत भूक्तानी दिएकोले निकासा र खर्च तर्फ शतप्रतिशत प्रगति भएको देखिन्छ ।
६. २०६९ असार महिनाको अन्तिम दिन सबै ३२ वटा वाणिज्य बैंकहरूमा रु. ५२ अर्ब वरावरको तरलता रहेको छ । वजारको वर्तमान अवस्थामा यो तरलता अधिक नै रहेको भएता पनि लगानीको वातावरणमा आउने सुधारले यसमा पनि सुधार हुन जान्छ ।
७. कुल विदेशी मुद्रा संचितिले ८ महिनाको वस्तु र सेवा आयात धान्न सक्ने लक्ष्य राखिएकोमा हालको संचितिले १०.१ महिनाको वस्तु र सेवा आयात तथा ११.४ महिनाको वस्तुको आयात धान्न पर्याप्त हुने देखिएको छ । विप्रेषण आयको उच्च वृद्धिदर तथा वैदेशिक सहायताको सोधभर्ना रकममा वृद्धि भएकोले विदेशी मुद्रा संचितिमा अनुकूल

प्रभाव पारेको देखिन्छ । आर्थिक वर्ष २०६७/६८ को अन्तमा रहेको विदेशी मुद्रा संचितिले मात्र ७ महिनाको वस्तु तथा सेवा आयात धान्न सक्ने स्थिति थियो ।

१. आर्थिक वर्ष २०६८/६९ को कूल गार्हस्थ्य उत्पादन वृद्धिदरको लक्ष्य आधारभूत मूल्यमा ५ प्रतिशत पुग्ने अनुमान गरिएकोमा ४.६ प्रतिशत मात्र रहेको प्रारम्भिक अनुमान छ ।
२. औषत वार्षिक मूल्यवृद्धिदर ७ प्रतिशत रहने अनुमान गरिएको भएतापनि यसको वृद्धिदर ८ प्रतिशत रहेको छ । गत आर्थिक वर्षमा यस्तो वृद्धिदर ९.६ प्रतिशत रहेको थियो ।
३. बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुको कूल निक्षेप १८.२ प्रतिशतले वृद्धि भएकोछ । बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुको कर्जा तथा लगानी १४.१ प्रतिशतले बढेको छ ।
४. २०६९ असार मसान्तसम्म विदेशी विनिमय संचिति गत वर्षको रु. २७२ अर्ब १५ करोडको तुलनामा १५६.९ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. ४२७ अर्ब १ करोड पुगेको छ । विदेशी विनिमय संचितीको विद्यमानस्तरबाट करिब ११.४ महिनाको वस्तुहरु र करिब १०.१ महिनाको वस्तु तथा सेवा आयात धान्न सकिने अवस्था रहेकोछ ।
५. आर्थिक वर्ष २०६७/६८ मा रु. २ अर्ब ९७ करोडको शोधनान्तर बचत रहेकोमा पछिल्ला महिनामा वित्तीय खाताहरुमा उल्लेखनीय सुधार भई आर्थिक वर्षको अन्तसम्म करिब ११३ अर्ब २२ करोड सोधनान्तर बचत रहेको प्रारम्भिक अनुमान छ ।
६. आर्थिक वर्ष २०६८/६९ मा कूल राजस्व २ खर्ब ४१ अर्ब ७७ करोड ४२ लाख असूल गर्ने लक्ष्य रहेकोमा रु. २ खर्ब ४४ अर्ब १४ करोड ८७ लाख असूल भई लक्ष्यको १००.९८ प्रतिशत प्रगति भएको छ । यो गत वर्षको असूली भन्दा २२.२ प्रतिशत बढी हो ।
७. आर्थिक वर्ष २०६८/६९ को ११ महिनामा कूल निर्यात १६.३ प्रतिशतले र कूल आयात १६.८ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ भने विप्रेषण आयमा ३९.६ प्रतिशतले वृद्धि भई ३ खर्ब २० अर्ब २८ करोड पुगेको छ ।

८. चालु आर्थिक वर्षमा अर्थ मन्त्रालयले मुलुकको शोधनान्तर स्थिति रु. २० अर्बले धनात्मक रहने लक्ष्य राखेकोमा यसमा उल्लेख्य वृद्धि भई हाल रु. ११३ अर्ब २२ करोड पुगेको छ । यो अहिलेसम्म कै उच्च विन्दु हो । यस वर्ष सोधनान्तर स्थितिलाई उच्च विन्दुमा पुऱ्याउन विप्रेषण आप्रवाहमा भएको वृद्धि तथा सेवा खातामा भएको वृद्धिले मुख्य भूमिका खेलेको छ । गत आ.व. २०६७/६८ को अन्तमा शोधनान्तर स्थिति रु. २ अर्ब ९७ करोड मात्र धनात्मक रहेको थियो ।

९. वाणिज्य बैंकहरुको निक्षेप र कर्जा तर्फको औषत व्याजदर क्रमशः १० र १४ प्रतिशत रहने अनुमान गरिएकोमा वजारमा देखिएको तरलताले गर्दा निक्षेपको व्याजदरमा केही कमी आएको छ । हालको यस्तो व्याजदर क्रमशः ८ र १३ प्रतिशत रहेको छ । कर्जा तर्फको व्याजदर घटाउन र तोकिएको क्षेत्रमा कर्जा प्रवाह गर्न पहलगरिएकोले यसमा सुधार हुने अपेक्षा गर्न सकिन्छ । वर्तमान अवस्थालाई हेर्दा स्थिति अनुकूल देखिन्छ । कृषि र उर्जा क्षेत्रमा जाने कर्जाको व्याज दरमा भने कमी आएको छ ।

१०. मुद्रास्फितिलाई ७ प्रतिशतमा राख्ने लक्ष्य लिइएकोमा हाल यो ८ प्रतिशतमा रहन पुगेको छ । जुन लक्ष्यको नजिक रहेको छ । चालु आर्थिक वर्षमा लक्ष्य भन्दा केही बढी मुद्रास्फिति दर देखिएता पनि यो दर अघिल्लो आर्थिक वर्षको ९.६ प्रतिशत भन्दा उल्लेख्य रूपमा कमी आउनु सन्तोषको विषय हो । पेट्रोलियम पदार्थमा भएको मूल्य वृद्धि, डलरको तुलनामा नेपाली रुपैयाँ कमजोर रहनु मुद्रास्फिति बढाउने कारकका रूपमा रहेका छन् । मुद्रास्फिति दरलाई थप बढ्न नदिन आगामी दिनमा बजार अनुगमनलाई चुस्त बनाउनु पर्ने र प्रशासनिक कडाई समेत गर्नुपर्ने देखिन्छ ।
११. नेप्से परिसूचक यस आर्थिक वर्ष ३५० अंकमा राख्ने लक्ष्य रहेकोमा २०६९ असार महिनाको अन्तसम्ममा ३९० पुगेको छ । नियमन तथा कार्यान्वयन गर्ने निकायलाई हालै दिइएको ९ बुँदे निर्देशनले लगानीकर्तालाई लगानी गर्न उत्प्रेरित गर्न सकारात्मक वातावरण बन्दै गएको छ । यसका साथै केन्द्रीय निक्षेप प्रणाली (CDS) लागू भएका कारणले पनि यसमा वृद्धि हुने देखिन्छ ।
१२. आर्थिक वर्ष २०६८/६९ मा राजस्व चुहावट नियन्त्रण गरी कर परिचालन बढाउन कर अनुसन्धान सम्बन्धी कार्यलाई तिव्रता दिइएको थियो । यसबाट उत्साहजनक प्रगति हासिल भएको छ । कर अनुसन्धानमा जोड दिइएको कारणबाट कर परीक्षणबाट निर्धारित रकम लक्ष्यको तुलनामा केही कमी देखिएता पनि कर अनुसन्धान र कर परीक्षणबाट निर्धारण गरिएको कूल रकम लक्ष्यको तुलनामा १४३ प्रतिशत प्रगति हाँसिल भएको छ ।

सि.नं.	क्रियाकलाप	लक्ष्य रु. हजारमा आ.व. ०६८/६९	प्रगति रु. हजारमा आ.व. ०६८/६९	प्रगति प्रतिशत
१	कर परीक्षण रकम	९३५२१००	८११५६२८	८६.७८
२	कर अनुसन्धान रकम	७३६४००	६३४२९४५	८६१.३४
	जम्मा	१००८८५००	१४४५८५७३	१४३.००

१३. आर्थिक वर्ष २०६८/६९ मा कर परीक्षण संख्या र कर अनुसन्धान संख्या ३०४० र ११७५ वटा गर्ने लक्ष्य राखिएकोमा क्रमशः ३४१७ र १२२३ वटाको परीक्षण एवं अनुसन्धान सम्पन्न भई लक्ष्यको तुलनामा क्रमशः ११२ प्रतिशत र १०४ प्रतिशत प्रगति हाँसिल भएको छ जुन ठूलो उपलब्धि हो । यसबाट राजस्व चुहावट नियन्त्रण र कर परिपालनाको स्तर बृद्धिमा ठूलो सहयोग पुगेको छ ।
१४. स्थायी लेखा नम्बर वितरण कार्यमा वार्षिक लक्ष्यको १६४ प्रतिशत प्रगति भइसकेको छ । आ.व. २०६८/६९ मा ४५८०० स्थायी लेखा नम्बर प्रदान गर्ने लक्ष्य रहेकोमा ७५३०७

लाई स्थायी लेखा नम्बर प्रदान गरिएको छ । यसले कर परिपालना र जनचेतनामा वृद्धि भएकोलाई पनि इंगित गर्दछ ।

१५. मूल्य अभिवृद्धि करमा दर्ता हुने संख्यामा वार्षिक लक्ष्यको २५० प्रतिशत प्रगति हाँसिल हुन सकेको छ । सो आ.व. मा ६३५० थप दर्ता गर्ने लक्ष्य लिइएकोमा १५८८६ लाई मू.अ.करमा दर्ता गराइएको छ । मू.अ.कर दर्तामा उत्साहजनक प्रगति भएको छ । यसबाट आगामी वर्षमा मू.अ.कर असूली समेत उच्च रहने कुराको संकेत गर्दछ ।
१६. जाँचपास पछिको परीक्षण (Post Clearance Audit - PCA) संख्या र सोबाट निर्धारित रकममा पनि राम्रो प्रगति हाँसिल भएको छ । संख्यात्मक रूपमा लक्ष्यको १०४ प्रतिशत प्रगति भएको छ भने निर्धारित रकममा १०१ प्रतिशत प्रगति हासिल भएको छ ।
१७. वेरुजु फछ्यौट, मूल्यांकन र अनुगमन समितिले अन्तर्गत विभाग तथा कार्यालयहरूमा भएका मन्त्रालयहरूले कुल वेरुजुको ४५ देखि ७० प्रतिशत फछ्यौट भएमा उत्कृष्ट मानी वेरुजु फछ्यौटको काममा प्रत्यक्ष संलग्न हुने कर्मचारीलाई रु. ५०००।- पुरस्कार दिने समेत व्यवस्था गरेको छ । मन्त्रालयले वेरुजु रकम कम गर्ने महत्वाकांक्षी ६० प्रतिशतको लक्ष्य राखेकोमा ५१.५७ प्रतिशत प्रगति हुन सकेको छ । उक्त समितिको मापदण्ड अनुसार मन्त्रालय वेरुजु फछ्यौट गर्ने उत्कृष्ट मन्त्रालयको वर्गमा परेको छ ।
१८. हेलो सरकार मार्फत प्राप्त हुने जनगुनासोलाई व्यवस्थापन गर्ने कार्यमा शत प्रतिशत प्रगति भएको छ । यसरी प्राप्त हुने गुनासोलाई विभाग र मन्त्रालयबाट Online जवाफ दिन सक्ने बनाइएको छ ।
१९. गत आ.व. २०६७/६८ को अन्तिम दिन स्थापना भई यो आ.व. २०६८/६९ मा कार्य प्रारम्भ गरेको संपत्ति शुद्धीकरण अनुसन्धान विभागमा १८२ मुद्दा दर्ता भएका छन् । ती मध्ये ८ वटा मुद्दा दायर भएकोमा ३ वटाको फैसला सरकारको पक्षमा भई बाँकी ५ वटा विशेष अदालतमा विचाराधीन छन् । यो विभागको कार्यकुशलताबाट आर्थिक अपराध कम हुनुका साथै सम्पत्ति शुद्धीकरण निवारणमा महत्वपूर्ण सफलता हाँसिल हुन सकेको छ ।
२०. राजस्व अनुसन्धान विभागबाट राजस्व चुहावट र विदेशी विनिमय अपचलन सम्बन्धमा छानविन गरी विभिन्न जिल्ला अदालतमा करिव रु. ८ अर्ब ६ करोडको मागदावी गरी मुद्दा दायर गरिएको छ । यसबाट पनि आर्थिक अपराध र राजस्व चुहावट कम भई करको परिपालनामा सहयोग पुग्ने देखिन्छ ।
२१. सार्वजनिक संस्थान तर्फको कूल सञ्चालन आयमा आर्थिक वर्ष २०६६/६७ को तुलनामा २०६७/६८ मा १५.९३ प्रतिशत वृद्धि भएको देखिनुले सार्वजनिक संस्थानको कार्य कुशलतामा वृद्धि भएको देखिन्छ । हाल संचालनमा रहेका ३७ वटा सार्वजनिक संस्थानहरू मध्ये २१ वटा खुद नाफामा रहेका छन् । सार्वजनिक संस्थानको सुधारको लागि सार्वजनिक संस्थान निर्देशन बोर्ड गठन भई कार्यारम्भ गरिसकेको छ । यसको प्रभावकारी

व्यवस्थापनले भविष्यमा सार्वजनिक संस्थानहरुको कार्य कुशलता र सक्षमतामा वृद्धि हुने अपेक्षा छ ।

२२. आ.व. २०६७/६८ मा कुल गार्हस्थ उत्पादन वृद्धि ३.८ प्रतिशत रहेकोमा आर्थिक वर्ष २०६८/६९ मा ४.६ प्रतिशत रहने अनुमान छ । यसले देशको अर्थतन्त्र सुधारोन्मुख रहेको देखाउँदछ ।
२३. ठूला परियोजनामा लगानीको सुनिश्चितता गर्न लगानी बोर्डको स्थापना भएको छ । यसबाट लगानीको वातावरण बन्ने र रोजगारी वृद्धि हुने भई समग्र आर्थिक विकासमा टेवा पुग्ने देखिन्छ ।
२४. बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुको प्रतिस्पर्धात्मक क्षमता अभिवृद्धि गर्न, सक्षम बनाउन र सर्वसाधारणको विश्वसनियता कायम गर्न बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुलाई एक आपसमा गाभ्ने/गाभिने सम्बन्धी व्यवस्थालाई सरलीकरण गरी अघि बढाइएको छ । यसलाई व्यवस्थित गर्न “बैंक तथा वित्तीय संस्था एक आपसमा गाभ्ने वा गाभिने सम्बन्धी विनियमावली, २०६८” लागु गरिएको छ । हालसम्म २३ वटा बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरु एक अर्कामा गाभिसकेका र थप बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरु गाभिने क्रममा रहेका छन् ।
२५. आर्थिक वर्ष २०६८/६९ मा रु. १ खर्ब ८ अर्ब बराबरको वैदेशिक सहायताको प्रतिवद्धता प्राप्त भएको छ । यसले एकातर्फ श्रोत परिचालनमा ठूलो सघाउ पुऱ्याउने छ भने अर्को तर्फ दाताहरुसंगको हाम्रो सम्बन्ध सुमधुर रहेको छ भन्ने प्रष्ट्याउँदछ ।

८. प्रमुख उपलब्धिहरु :

१. माननीय अर्थमन्त्रीज्यूको नेतृत्वमा नेपाली प्रतिनिधि मण्डलले विश्व बैंक तथा IMF को सन् २०११ को वार्षिक बैठकमा भाग लिएको छ । यसबाट अन्तर्राष्ट्रिय जगतमा नेपालको आर्थिक सम्बन्ध विस्तारमा महत्वपूर्ण योगदान पुगेको छ ।
२. चालु आर्थिक वर्षको असार मसान्तमा नगद प्रवाह स्थिति ३१ अर्ब ७७ करोड धनात्मक रहेको छ । गत वर्ष यसै अवधिमा रु.१२ अर्ब ८९ करोड ऋणात्मक थियो ।
३. ठूला परियोजना र राष्ट्रिय गौरवका आयोजना निर्माणमा जोड दिन त्यस्ता पूर्वाधारका लागि रकम अभाव हुन नदिने व्यवस्था मिलाइएको थियो ।
४. अनुत्पादक र फजुल खर्चलाई नियन्त्रण गरी सरकारी खर्चमा मितव्ययिता कायम गर्न सरकारी खर्चमा मितव्ययिता कायम गर्ने निर्देशिका, २०६८ स्वीकृत भई लागु गरिएको थियो ।

५. गत वर्ष थालनी गरिएको नक्कली तथा भुठ्ठा मूल्य अभिवृद्धि कर वीजक प्रयोग सम्बन्धी ५१८ संकास्पद करदाताको कारोवार छानविन सम्पन्न भएको छ । जसबाट रु.६ अर्ब ५९ करोड ५७ लाख रकम कर निर्धारण भएको छ ।
६. आयकरको डे.१ विवरण बुझाउने करदाताहरूको कारोवार भिडाउँदा खरिद र विक्रीको कारोवार नभडेका संकास्पद करदाताहरूको पहिचान गरी आन्तरिक राजस्व विभाग मार्फत छानविन अगाडी बढाइएको छ । यसबाट करको परिपालनामा महत्वपूर्ण सहयोग पुग्ने देखिन्छ ।
७. घरबहाल कर निर्देशिका जारी गरिएको छ । घरबहाल करको अनुगमन अभियानको रूपमा सञ्चालन गरिएको थियो । सो अभियानको क्रममा ९६३१ घरधनीको सर्भेक्षण गरिएको छ । यसबाट घरबहाल कर रकम उल्लेख्य रूपमा वृद्धि भएको छ । गत आ.व. को असूलीको तुलनामा १३३ प्रतिशत प्रगति भएको छ ।
८. नेपाल भारत बीच दोहोरो करमुक्तिको परिमार्जित सम्झौता (DTAA) सम्पन्न गरिएको । यसबाट नेपालमा भारतीय लागनी उल्लेख्य रूपमा बढ्ने अपेक्षा गरिएको छ । वंगलादेशसंग दोहोरो कर मुक्ति सम्झौता गर्ने कार्य अन्तिम चरणमा पुगेको साथै भूटान, संयुक्तराज्य अमेरिका, रसिया, जापान, वेलायत र अष्ट्रेलियासंग DTAA गर्ने गृहकार्य भइरहेको छ ।

नेपाल सरकारले दोहोरो कर मुक्ति सम्झौता गरेका देशहरू

सि.नं	सम्झौता गरेको देशहरू	सम्झौता विषय
१	भारत	आयको सम्बन्धमा (In respect of Income)
२	नर्वे	आय तथा पूँजीको सम्बन्धमा (In respect of Income and/or Capital)
३	थाइल्याण्ड	आयको सम्बन्धमा (In respect of Income)
४	श्रीलंका	आयको सम्बन्धमा (In respect of Income)
५	मौरिसस	आयको सम्बन्धमा (In respect of Income)
६	अष्ट्रिया	आयको सम्बन्धमा (In respect of Income)
७	पाकिस्तान	आयको सम्बन्धमा (In respect of Income)
८	चीन	आयको सम्बन्धमा (In respect of Income)
९	दक्षिण कोरिया	आयको सम्बन्धमा (In respect of Income)
१०	कतार	आयको सम्बन्धमा (In respect of Income)

९. चीन सरकारसंग ओलाडचुडगोला, तातोपानी र रसुवागढीमा अन्तर्राष्ट्रियस्तरको सुखावन्दरगाह र द्विपक्षीय व्यापारको लागि अन्तर्राष्ट्रियस्तरको भन्सार पोर्टको विकास र विस्तारको लागि चीन सरकारसंग सम्झौता भएको छ । यसबाट चीन सरकारसंगको हाम्रो आर्थिक सम्बन्ध अझ विस्तार हुने देखिन्छ ।
१०. भन्सार मूल्याङ्कनलाई यथार्थपरक बनाउन र न्यून विजकीकरणलाई निरुत्साहित गर्न भन्सार तर्फ मालवस्तुको अधिकतम खुद्रा मूल्य (MRP) घोषणा गर्ने सम्बन्धी निर्देशिका तर्जुमा गरी ११ वटा विभिन्न मालवस्तुको आयात गर्दा भन्सार विन्दुमा मालवस्तुको MRP घोषणा गर्ने व्यवस्था लागू गरिएको ।
११. करदातालाई कर बुझाउनको लागि कुनै पनि बैंकको शाखामा बुझाउन पाउने व्यवस्था (Any Branch Banking System) लागू गरिएको छ । यसबाट करदाताहरूले आफ्नो पायक पर्ने स्थानबाटै कर बुझाउन सक्ने भई व्यापारमा सहजीकरण हुने, कर तिर्न लाग्ने समय कम हुने र व्यापार लागत (Doing Business cost) समेत कम हुन जाने छ ।
१२. राजस्व अनुसन्धान विभागबाट गरिने राजमार्ग, सीमा र वजार अनुगमनलाई प्रभावकारी बनाइएको छ । अनुगमनलाई थप प्रभावकारी बनाउन विद्युतीय यातायात अनुगमन गर्ने प्रणाली (Online Vehical Tracking Monitoring Software) तयार गरिएको छ ।
१३. विदेशी विनियमय अपचलन एवं नक्कली प्रज्ञापन बनाई भारतीय मुद्रा अपचलन गरेको सम्बन्धी ४३ वटा मुद्दाको अनुसन्धान पूरा गरी मुद्दा दायर गरिएको छ ।
१४. मन्त्रालय र अन्तर्गत निकायबाट नियमित रूपमा आय व्यय विवरण सार्वजनिक गर्ने गरिएको छ ।
१५. मूल्य अभिवृद्धि कर विवरण, आय विवरण, कर दर्ता सम्बन्धी कार्य विद्युतीय माध्यमबाट प्राप्त भइरहेको छ । कर विवरण तर्फ ९० प्रतिशत भन्दा बढी विवरण विद्युतीय माध्यमबाट प्राप्त हुने गरेको छ । यसबाट प्रकृया सरलीकरण भई करदाताको Doing Business cost घट्नु गएको छ ।
१६. एकीकृत वजार अनुगमन कार्यक्रम अन्तर्गत ६१५७ करदाताको अनुगमन भई ८१२ करदातालाई रु. ५५,९६,०००।०० जरिवाना गरिएको ।
१७. यो आर्थिक वर्षमा थप ७५३०७ व्यक्ति वा निकायलाई आयकरमा र १५८८६ करदातालाई मूल्य अभिवृद्धि करमा दर्ता गरिएको छ । यसबाट करको दायरामा विस्तार भएको छ । हालसम्म आयकर तर्फ ५३९०९८, मूल्य अभिवृद्धि कर तर्फ ११३६२७ र व्यक्तिगत आयकर तर्फ २७१६०६ करदाता दर्ता भइसकेका छन् भने अन्तःशुल्क तर्फ

करिव ३१४०६ करदाताले मदिरा तथा सूतिजन्य बस्तुको विक्री वितरण, उत्पादन एवं आयात गर्ने अनुमति पत्रको नविकरण गरेका छन् ।

करदाताको विवरण				
सि.नं	विवरण	आर्थिक वर्ष ०६७६८ सम्म	आर्थिक वर्ष ०६८६९ मा थप	करदाता संख्या
१.	आयकर तर्फ	४६३७९१	७५३०७	५३९०९८
२.	मूल्य अभिवृद्धि कर तर्फ	९७७४१	१५८८६	११३६२७
३.	व्यक्तिगत आयकर तर्फ	२२७८२५	४३७८१	२७१६०६
	जम्मा:-	७८९३५७	१३४९७४	९२४३३१

१८. काठमाडौं उपत्यका भित्र १३ र उपत्यका बाहिर १० स्थानमा करदाता सेवा कार्यालय स्थापना भई कार्य प्रारम्भ भएको र थप ५ वटा सेवा कार्यालय स्थापना गर्ने प्रकृया अन्तिम चरणमा रहेको । सेवा कार्यालयको स्थापनाले करदाताको नजिक सेवा पुग्न सकेकोले Doing Business cost घट्ने विश्वास लिइएको छ ।
१९. वक्यौता कर असूलीलाई अभियानको रुपमा सञ्चालन गरिएको । यसबाट मूल्य अभिवृद्धि करतर्फ १ अर्ब ४९ करोड ५१ लाख र आयकर तर्फ ८८ करोड ४९ लाख वक्यौता असूली भएको छ ।
२०. आन्तरिक राजस्व विभाग र भन्सार विभाग अन्तर्गतका कार्यालयहरूलाई करदाता मैत्री एवं सूचना प्रविधि मैत्री हुने गरी विन्यास गर्दै लगिएको छ ।
२१. Transfer Pricing, Permanent Establishment, Long term contract सम्बन्धी कार्य निर्देशिकाको मस्यौदा तयार गरिएको छ ।
२२. आन्तरिक राजस्व कार्यालय र भन्सार कार्यालयहरूमा सुविधा सम्पन्न Help Desk स्थापना गरिएको छ । यसबाट करदाताले छिटो छरितो सेवा पाउन सक्ने अवस्थाको सृजना भएको छ ।

२३. करदाता सेवालार्ई गुणस्तरीय बनाउन आन्तरिक अनुगमनलार्ई नियमितता प्रदान गरिएको छ । अनुगमन विभाग एवं मन्त्रालयबाट नियमित रुपमा भइरहेको छ । यसबाट सेवा प्रवाहमा गुणस्तरीयता आएको छ भने कुनै नीतिगत अन्यौलता भए त्यसलार्ई तत्काल समाधन गर्न सघाउ पुगेको छ ।

आ.व.०६८६९ को राजस्व असूलीको संरचनात्मक विवरण यस प्रकार रहेको छ :

रु. करोडमा

सि.नं	राजस्व शिर्षक	बार्षिक लक्ष्य	असूली	लक्ष्यको तुलनामा असूली (प्रतिशतमा)
१.	भन्सार महशुल	४१५६.३०	४३४०.९८	१०४.४४
२.	मूल्य अभिवृद्धिकर	७२७४.३०	७२१८.८१	९९.२४
३.	अन्तशुल्क	३०२५.४०	३०४१.०४	१००.५२
४.	आयकर	५०८१.३५	५२३३.४३	१०२.९९
५.	शिक्षा सेवा कर	२५.००	२२.३८	८९.५०
६.	रजिष्ट्रेसन दस्तुर	४५०.६५	४१४.४७	९१.९७
७.	सवारी साधन कर	४६९.६५	३६४.९७	७७.७१
कर राजस्व जम्मा		२०४८२.६५	२०६३६.०८	१००.७५
गैरकर राजस्व		३६९४.७७	३७७८.७९	१०२.२७
कूल राजस्व जम्मा		२४१७७.४२	२४४१४.८७	१००.९८

कूल राजस्व गत वर्षको तुलनामा वृद्धिदर २२.२० प्रतिशत

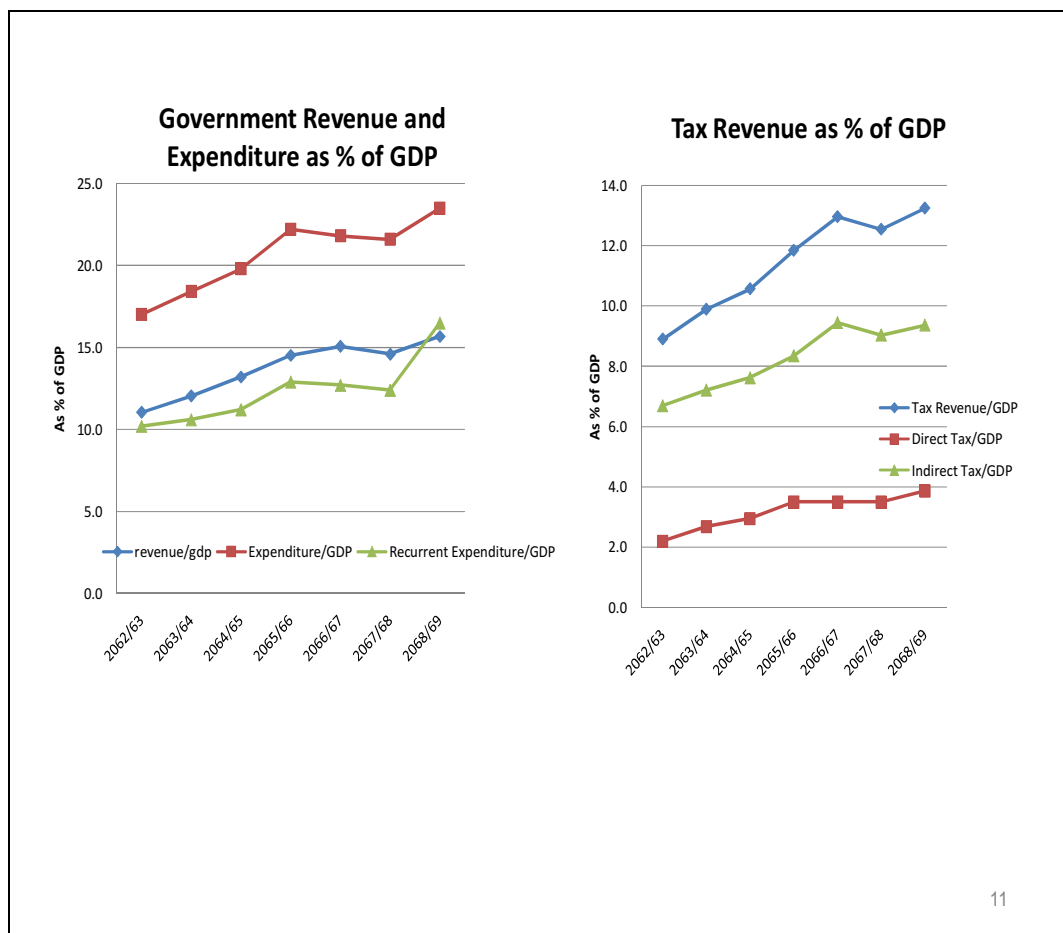
२४. अर्थ मन्त्रालय र अन्तर्गत कर्मचारीहरुको आचार संहिता तयार गरी लागू गरिएको छ ।
२५. सम्पत्ति शुद्धीकरण तथा आतंकवादमा हुने वित्तीय लागनी निवारण सम्बन्धी पाँचवर्षे राणनीति सार्वजनिक गरिएको छ ।
२६. सीमावर्ति भारतीय भन्सारको कार्य दिन र समय अनुसार नेपालको भन्सार प्रशासनमा पनि कार्य समय मिलान गरिएको छ । यसबाट सम्बन्धित करदातालार्ई समयको असुविधाले सेवा लिन बढी समय लाग्ने भन्फट हटेको छ ।

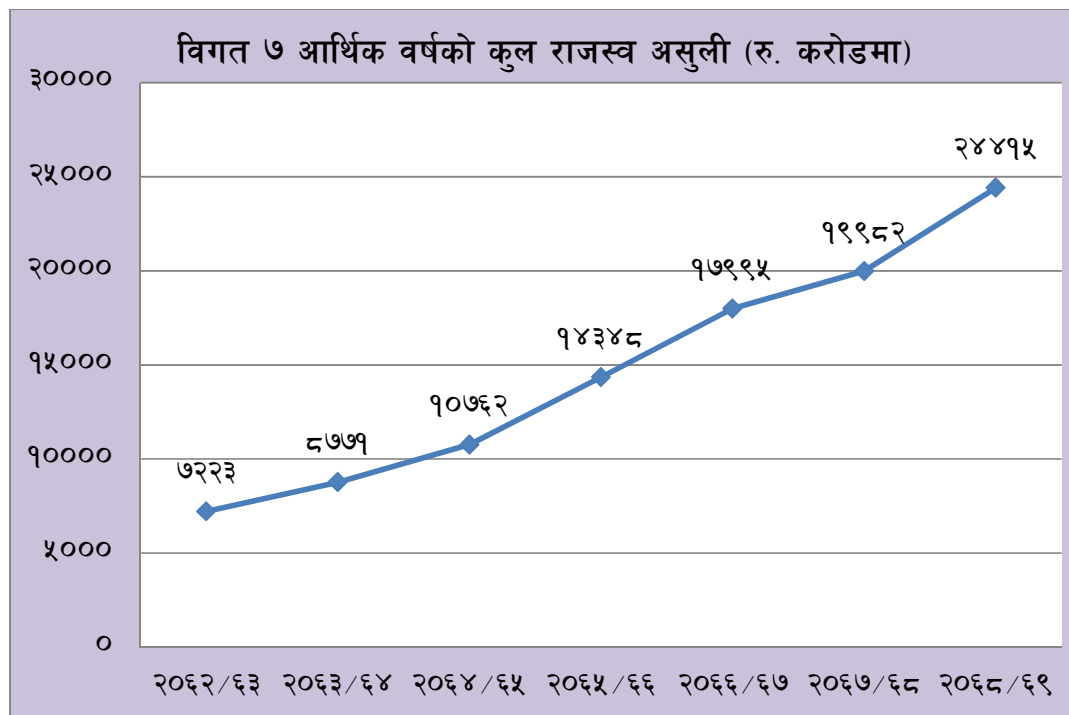
२७. भन्सार एजेन्टको कार्यविधि र परीक्षा पाठ्यक्रम तयार भएको छ ।
२८. सवारी साधनको अस्थायी पैठारीलाई व्यवस्थित गर्न स्वचालन सफ्टवेयर तयारी गरी परीक्षण गरिएको छ ।
२९. १० वटा प्रमुख भन्सार कार्यालयहरूमा Optical Fiber Link जडान गरिएको छ ।
३०. भारतीय अन्तःशुल्क (DRP) फिर्ता प्रक्रिया खारेज गरिएको छ ।
३१. भन्सार विभागमा Voice Recording Machine र Help line सुविधा विस्तार गर्ने कार्य अन्तिम चरणमा रहेको छ । यसबाट सेवाग्राहीको जिज्ञासा सहज र सरल तरिकाबाट समाधान हुने छ ।
३२. वीरगंज, विराटनगर, भैरहवा, सुख्खा वन्दरगाह, त्रि.वि.स्थल भन्सार कार्यालयमा भन्सार कार्यालयले जारी गर्ने गरेको नगदी रसिद विस्थापन गरी बैंक मार्फत नगद बुझी बैंकबाटै राजस्व प्राप्त भौचर जारी गर्ने व्यवस्था कार्यान्वयन गरिएको छ ।
३३. २०६९ असारमा जलेश्वर भन्सार कार्यालय र गौर भन्सार कार्यालयमा Asycuda को विस्तार गरेको र सो पश्चात Asycuda प्रविधिबाट संचालन हुने भन्सार कार्यालयको संख्या १२ पुगेको छ ।
३४. ६ वटा भन्सार कार्यालयमा जोखिम व्यवस्थापनमा आधारित छनौट प्रणाली लागू भइसकेको र अन्य भन्सारमा क्रमशः लागू गर्ने योजना रहेको छ । यस प्रणालीको प्रयोगले जाँचपासको काम छिटो छरितो एवं प्रभावकारी हुँदै गएको छ ।
३५. वित्तीय सेवाको पहुँच कम भएका भौगोलिक क्षेत्रमा बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूलाई शाखा खोल्न प्रोत्साहन दिने नीतिलाई निरन्तरता दिइएको छ । यसबाट बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरू दुर्गम क्षेत्रमा पनि शाखा विस्तार गर्न उत्साहित भएका छन् ।
३६. साना तथा मझौला निक्षेपकर्ताहरूको बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूमा रहेको निक्षेपको सुरक्षा सुनिश्चित गर्दै बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरू प्रति सर्वसाधारणको विश्वास अभिवृद्धि गराउने उद्देश्यले २ लाख रुपैयाँसम्मको बैंक निक्षेपलाई सुरक्षण गर्ने नीतिगत व्यवस्था अनुसार १९३ बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरू मार्फत २०६९ बैशाख मसान्तसम्म निक्षेपकर्ताहरूको रु. १९४ अर्ब निक्षेप सुरक्षण भएको छ । यसबाट कूल व्यक्तिगत निक्षेप खातामा रहेको रकम मध्ये करिब ३५ प्रतिशत रकमको सुरक्षण भएको छ ।
३७. बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूको कर्जा लगानीको गुणस्तरमा सुधार गर्ने उद्देश्यले रु. १ करोड वा सो भन्दा बढी कर्जा लिई नियतवश ऋण नतिर्ने ऋणीहरू उपरको कारवाहीलाई प्रभावकारी बनाउने नीति अवलम्बन गरिएको छ ।

३८. आर्थिक वर्ष २०६८।६९ मा निक्षेप परिचालनको बढोत्तरीले बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूमा तरलता स्थिति सहज भएको कारण अल्पकालीन तथा दीर्घकालीन व्याजदरहरू अघिल्लो वर्षको तुलनामा न्यून स्तरमा रहेका छन् ।
३९. शेयरको मूल्यमा आउने उतार-चढावले लगानीकर्ताको मनोबल गिरनुका साथै आर्थिक स्थायित्वमा समेत प्रतिकूल असर पर्न सक्ने सम्भावनालाई समेत दृष्टिगत गरी मार्जिन प्रकृतिको कर्जा नवीकरण तथा मार्जिन कल सम्बन्धी कर्जा व्यवस्थामा केही लचिलो नीति अवलम्बन गरिएको छ । यस्तो व्यवस्था अवलम्बन गरिए पश्चात् शेयर बजारमा सुधारको संकेत देखिएको छ ।
४०. घरजग्गा कारोवारमा दीगो सुधार ल्याउन गरिएको नीतिगत प्रयासहरूका कारण पछिल्लो अवधिमा यस क्षेत्रको व्यवसायमा केही सुधारका संकेत देखिएका छन् । रियल स्टेट क्षेत्रमा २५ प्रतिशत भन्दा बढी कर्जा प्रवाह गरेका बैंक तथा वित्तीय संस्थाले २०६९ असार मसान्तसम्ममा उक्त कर्जाको २५ प्रतिशतको सीमा भित्र ल्याउनु पर्ने व्यवस्था भएकोमा यस्तो अवधि २०७० असार मसान्तसम्म कायम गरिएको छ ।
४१. बैंक तथा वित्तीय क्षेत्रको अनुत्पादक क्षेत्रको कर्जा तथा लगानी कटौती गरी कृषि, उर्जा लगायत उत्पादनशील क्षेत्रमा कर्जा विस्तार गराउने उद्देश्यले अवलम्बन गरिएको नीतिको कारण कृषिक्षेत्रको कर्जा प्रवाह ६० प्रतिशतले बढेको छ । त्यसैगरी उत्पादन क्षेत्रतर्फको कर्जा २२.८ प्रतिशतले, थोक तथा खुद्रा व्यापार तर्फको कर्जा १३.६ प्रतिशतले र यातायात, सञ्चार तथा सार्वजनिक सेवा क्षेत्रतर्फको कर्जा १८.६ प्रतिशतले बढेको छ ।
४२. समीक्षा अवधिमा निक्षेपको बढोत्तरीले बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूको तरलता अनुपातमा सुधार आएको छ । बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूको समग्र तरलता निक्षेप अनुपात ३२.५ प्रतिशत पुगेको छ ।
४३. राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक तथा नेपाल बैंक लिमिटेडबाट पेश भएको पूँजी कोष बृद्धि योजना बमोजिम नेपाल सरकारले राष्ट्रिय वाणिज्य बैंकमा रु. ४ अर्ब ३२ करोड ५३ लाख १० हजार र नेपाल बैंक लिमिटेडमा रु. १ अर्ब ३९ करोड २४ लाख ४५ हजार शेयर लगानी गरेको छ ।
४४. मुलुकले प्राथमिकता प्रदान गरेको जलविद्युत लगायतका पूर्वाधार क्षेत्रको विकासका लागि बैंक तथा वित्तीय संस्थामा रहेको विदेशी मुद्राको उपयोग हुन नसकी विदेशस्थित विभिन्न उपकरणमा न्यून व्याजदरमा लगानी भइरहेको अवस्थालाई ध्यानमा राख्दै बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूले जलविद्युतसंग सम्बन्धित परियोजनामा विदेशी मुद्रामा कर्जा उपलब्ध गराउन र नेपाल राष्ट्र बैंकबाट स्वीकृति प्राप्त गरी विदेशी मुद्रामा जारी भएका विभिन्न उपकरणहरूमा समेत लगानी गर्न सक्ने व्यवस्था गरिएको छ ।

४५. ३८ जिल्लामा एकल कोष खाता (TSA) लागू भइसकेको र आर्थिक वर्ष २०६९।७० मा थप २२ जिल्लामा TSA लागू गर्ने सम्पूर्ण तयारी पुरा भएको । यी जिल्ला सहित ६० जिल्लामा TSA लागू भएपछि कूल राजस्व र खर्चको ९५ प्रतिशत रकमको Online Reporting हुन सकेछ ।
४६. आन्तरिक र वाह्य ऋणको लेखा व्यवस्थालाई व्यवस्थित गर्न छुट्टै Debt Management Office को स्थापना गर्न विस्तृत अध्ययन गरी प्रतिवेदन पेश भएको छ ।
४७. भ्रष्टाचार विरुद्धको उजुरीहरूलाई प्राथमिकतामा राखी कार्य गर्ने गरिएको छ ।
४८. राजस्व अनुसन्धान विभागबाट नियमित रूपमा आकषमिक गस्ति परिचालन गर्ने गरिएको छ । उपत्यका बाहिर नारायणी पूर्व र नारायणी पश्चिम तथा काठमाडौं उपत्यका र अरनीको राजमार्ग क्षेत्रमा गस्ती परिचालन गरी ६७ वटा सवारी साधन नियन्त्रणमा लिई राजस्व तथा जरिवाना समेत रु. ४ करोड १६ लाख असुल गरिएको छ ।
४९. राजस्व अनुसन्धान विभागको थानकोट र धुलिखेल चेकपोष्ट र इटहरी, पथलैया र कोहलपुर क्षेत्रीय कार्यालयमा CCTV जडान गरी विभागबाट प्रत्यक्ष अनुगमन भइरहेको छ ।
५०. सार्वजनिक शेयर जारीगरी सूचीकृत हुन बाँकी कम्पनीहरूलाई नेप्सेमा सूचीकृत हुन जानकारी गराइएको छ । सो व्यवस्था अनुरूप ४० भन्दा बढी कम्पनीले साधारण, बोनश तथा हकप्रद शेयर सूचीकरण गरेका छन् ।
५१. पूँजी बजारका सम्बन्धमा जनचेतना फैलाउन जनचेतनामूलक कार्यक्रमहरू सम्पन्न भएका र विश्व विद्यालयहरूमा समेत Guest Lecture को व्यवस्था गरी प्रचार प्रसार गरिएको छ ।
५२. कर्मचारी सञ्चयकोषबाट सञ्चयकर्ताहरूको आकषमिक आवश्यकतालाई पूरा गर्न तोकिएको क्षेत्रको घरजग्गा धितो राखी २० लाखसम्मको सञ्चयकर्ता सरलचक्र कर्जा योजना लागू गरिएको छ । यसबाट सिमित आय भएका सञ्चयकर्ता लाभान्वित हुनेछन् ।
५३. नागरिक लगानी कोषबाट वचत वृद्धि, अवकाश कोषका सहभागीहरूलाई घर निर्माणको लागि मात्र कर्जा प्रदान गरिरहेकोमा निर्माण भइसकेका घर तथा फ्ल्याट खरिद गर्न समेत कर्जा प्रदान गर्न शुरु गरिएको छ । यसबाट घर जग्गा कारोवारमा सुधार आउने देखिन्छ ।
५४. युवा तथा साना व्यवसायी स्वरोजगार कोषबाट ४२०६ जनाले ऋण लिई व्यवसाय सञ्चालन गरेका छन् । त्यसैगरी १२२१९ जनाले साना व्यवसाय सम्बन्धी अभिमूखिकरण तालीम लिइसकेका छन् । युवाहरूलाई स्वदेशमै व्यवसाय सञ्चालन गर्न प्रोत्साहन गर्न विभिन्न बैंक मार्फत सरल कर्जा उपलब्ध गराइएको छ । यस कार्यक्रमलाई अझ व्यापक बनाउने सोच रहेको छ ।

५५. राजस्व प्रशासन तालीम केन्द्रबाट राजस्व समूह र लेखा समूहका राजपत्रांकित द्वितीय, तृतीय र राजपत्र अनंकित कर्मचारीहरुलाई सेवाकालीन तालीम एवं सेवा प्रवेश तालीम प्रदान गरिएको छ । त्यस्तै सो केन्द्र मार्फत अल्पकालीन तालीम गोष्ठी तथा छलफल कार्यक्रम पनि सञ्चालन गरिएको छ ।
५६. सम्पत्ति शुद्धीकरण अनुसन्धान विभागबाट सम्पत्ति शुद्धीकरण निवारण गर्न जनचेतना अभिवृद्धि गर्ने अभिप्रायले विभिन्न ढ किसिमका पुस्तक पुस्तिकाहरु प्रकाशन भएका छन् ।
५७. कर र कुल गार्हस्थ उत्पादनको अनुपातको प्रवृत्ति विश्लेषण गर्दा यस्तो अनुपात बढ्दो क्रममा रहेको पाइन्छ । यसै गरी विगत ७ वर्षको कूल राजस्व असुली पनि निरन्तर वृद्धि भई आर्थिक वर्ष २०६२/६३ मा रु. ७२ अर्ब २३ करोड असुल भएकोमा ७ वर्षको अवधिमा ३३८ प्रतिशतले वृद्धि भई आर्थिक वर्ष २०६८/६९ मा आइपुग्दा रु. २ खर्व ४४ अर्ब १५ करोड पुगेको छ । यी तथ्यहरुले हाम्रो कर प्रशासन प्रभावकारी हुँदै गएको इङ्गित गर्दछ ।

५८. रु. १५ करोड भन्दा माथि बजेट विनियोजन भएका राष्ट्रिय महत्वका आयोजनाहरूको प्रभावकारी कार्यान्वयन गरी तोकिएको समयमा सम्पन्न गर्न सहयोग पुर्याउने उद्देश्यले माननीय अर्थ मन्त्रीज्यूको अध्यक्षतामा गठित उच्चस्तरीय अनुगमन समितिले सक्रियताका साथ अनुगमन निरीक्षण गरिरहेको छ । यसै सिलसिलामा माननीय अर्थमन्त्रीज्यूबाट सिन्धुपाल्चोक जिल्लाको लार्चामा निर्माण हुने सुख्खा बन्दरगाह निर्माण स्थलको स्थलगत भ्रमण गर्ने कार्य सम्पन्न भएको तथा स्थानिय विकास मन्त्रालय अन्तर्गत **DRSP** र **RAP** आयोजनाको अनुगमन सम्पन्न गरिएको छ । साथै रानी जमरा, सिक्टा र ववई सिंचाई आयोजनको समेत माननीय अर्थमन्त्रीज्यूबाट निरीक्षण गरिएको छ ।
५९. अर्थ मन्त्रालय अन्तरगतका निकायहरूको आर्थिक विकास तथा समृद्धिको तत्कालिन कार्ययोजना एवं सुशासन कार्ययोजना, २०६८ मा उल्लेखित अर्थ मन्त्रालय अन्तर्गतका कार्यहरूको अनुगमन गर्ने तथा मासिक प्रगति विवरण तयार गर्ने कार्य समयमै सम्पन्न गरिएको छ ।
६०. राजस्व नीति तर्जुमाको साथसाथै उक्त नीतिहरूको सहज कार्यान्वयन गराई राजस्व परिचालनमा अभिवृद्धि गर्न गराउन निजि क्षेत्रका सम्बद्ध व्यवसायीसंग पटक पटक बैठक, छलफल एवं अन्तरक्रिया कार्यक्रम गरी गराई निजि क्षेत्रको सहभागीता अविभृद्धि गरिएको छ ।

९. अन्य उपलब्धिहरु :

१. सार्वजनिक लेखा समितिबाट माग भई आए बमोजिम आन्तरिक राजस्व विभाग, राजस्व अनुसन्धान विभाग तथा भन्सार विभागबाट नक्कली मू.अ.कर विजकको कारवाही, क्यासिनोको राजस्व बक्यौता, यूनिटीको कारोवार र नक्कली निकासीको कारवाहीका सम्बन्धमा भएको प्रगतिको यथार्थ जानकारी गराइएको छ ।
२. जल विद्युत आयोजनाको लागि आवश्यक पर्ने नेपालमा उत्पादन नहुने मेशिनरी औजारहरु र तिनका पार्टपूजा यन्त्रोपकरण लगायतका सामानहरु पैठारी गर्दा आयोजनाको स्तर हेरी विद्युत विकास विभाग तथा वैकल्पिक उर्जा प्रवर्द्धन केन्द्रको सिफारिसमा महसुल छुट हुने व्यवस्था गरिएको छ ।
३. सार्क सचिवालय काठमाडौंमा सन् २०११ सेप्टेम्बर २० देखि २३ सम्म संचालन भएको SAFTA बैठकमा सहभागिता जनाइएको छ ।
४. कर कार्यान्वयन अभियान वर्ष २०६८ को कार्यान्वयनका लागि आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकलाई Focal Point तोकिएको छ ।
५. DTAA को संग्रह तयार गरी प्रकाशित गर्ने सम्बन्धमा राजस्व महाशाखा प्रमुखको संयोजकत्वमा एक कार्य सम्पादन समूह गठन गरिएको छ ।
६. संयुक्त अरब ईमिरेट्स (UAE) सरकारले नेपाल सरकारसंग भविष्यमा Bi-lateral Agreement on Avoidance of Double Taxation(DTAA) गर्ने उद्देश्यले प्रेषित मस्यौदा उपर छलफल भैरहेको छ ।
७. छिमेकी राष्ट्रमा सुनको भन्सार मूल्य वृद्धि भएको सन्दर्भमा नेपाली बजार मूल्यलाई समयसापेक्ष बनाउने क्रममा सुनमा लाग्ने महशुल २ पटक वृद्धि गरिएको छ ।
८. SAARC, Limited Multilateral Agreement on Avoidance of Double Taxation and Mutual Administrative Assistance in Tax Matter का विषयमा भारत सरकारद्वारा प्रस्तावित संशोधनमा मालदिभ्स सरकारद्वारा प्रस्तुत धारणाको विषयमा आन्तरिक राजस्व विभागसंग राय माग गरी सो सम्बन्धी निर्णय प्रक्रियामा रहेको छ ।
९. Enhanced Integrated Framework (EIF) अन्तर्गत भन्सार र व्यापार सहजीकरण समितिको मिति २०६९।२।२१ मा यस समितिका संयोजक तथा सहसचिव श्री शान्तराज सुवेदीको संयोजकत्वमा बसेको बैठकले परियोजना प्रस्तावहरु प्राथमिकिकरणको निर्णय गरी वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय पठाइएको छ ।

१०. माननीय अर्थमन्त्रीको संयोजकत्वमा विभिन्न मितिमा ६ वटा केन्द्रीय राजस्व चुहावट नियन्त्रण समितिको बैठक सम्पन्न भई राजस्व चुहावट नियन्त्रण गर्न सम्बन्धित निकायहरूलाई आवश्यक निर्देशन दिइएको छ ।
११. आर्थिक वर्ष २०६९।७० को लागि आर्थिक अध्यादेश, आर्थिक नीति तथा कार्यक्रममा समावेश गर्नु पर्ने विषयको सम्बन्धमा विभिन्न निकायहरूसंग आवश्यक छलफल र परामर्श गरिएको छ ।
१२. गत विगत वर्षहरूदेखि आन्तरिक राजस्व विभाग र भन्सार विभाग अन्तर्गतका कार्यालयहरूमा लागू गरिदै आएको कार्यसम्पादनमा आधारित प्रोत्साहन प्रणालीलाई आ.व. २०६९।७० मा निरन्तरता दिने क्रममा राजस्व संकलन तथा कार्यालयहरूको समग्र कार्यसम्पादनमा पारेको प्रभाव समेतको अध्ययन गरी प्रतिवेदन पेश गर्न गठित “*भन्सार तथा आन्तरिक राजस्व कार्यालयहरूमा कार्यान्वयनमा रहेको कार्य सम्पादनमा आधारित प्रोत्साहन प्रणालीको प्रभाव मूल्याङ्कन समितिको प्रतिवेदन, २०६९*” पेश भएको छ ।
१३. बजेट तर्जुमालाई सरल, यथार्थपरक एवं परिणाममुखी तुल्याउन र साविकमा जारी गरिएको बजेट तर्जुमा दिग्दर्शनलाई समय सापेक्ष परिमार्जन गरी बजेट तर्जुमा दिग्दर्शन, २०६८ (पांचौं संस्करण) तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याइएको छ ।
१४. बजेट तथा कार्यक्रम महाशाखाले सम्पादन गर्ने कार्यलाई व्यवस्थित बनाउन साविकमा जारी भएको कार्यसञ्चालन निर्देशिकालाई परिमार्जन गरी चौथो संस्करणको रूपमा बजेट तथा कार्यक्रम महाशाखाको कार्यसञ्चालन निर्देशिका, २०६८ जारी गरेको छ ।
१५. बजेट तर्जुमाको क्रममा कायम गर्नु पर्ने गोपनीयतालाई अभि विश्वसनीय बनाउन बजेट तर्जुमाको कार्यमा संलग्न पदाधिकारी/कर्मचारीहरूको जिम्मेवारी सम्बन्धी विधि तर्जुमा गरी मन्त्रपरिषदबाट स्वीकृत भए पछि कार्यान्वयनमा ल्याइएको छ ।
१६. बजेट तर्जुमाको कार्यमा संलग्न पदाधिकारीहरूलाई बजेट लेखनको लागि गोप्य कोठा निर्माण गरी सम्बद्ध पदाधिकारीहरूले कार्ड प्रयोग गरी गोप्य कोठामा जान पाउने व्यवस्था सहितको स्वचालित संयन्त्र निर्माण गरी कार्यान्वयनमा ल्याइएको छ ।
१७. आर्थिक वर्ष २०६८।६९ को बजेटको प्रथम ६ महिनाको कार्यान्वयनको अवस्था र सोको आधारमा बांकी अवधिमा अवलम्बन गर्नुपर्ने रणनीति र सुधारका विषयहरू समावेश गरी मध्यावधि समीक्षा तयार गरिएको छ ।
१८. आर्थिक वर्ष २०६९।७० को पूर्ण बजेटको तयारी सम्पन्न भएको छ । सो क्रममा आर्थिक वर्ष २०६९।७० को बजेट बक्तव्य, खर्च शीर्षकगत र स्रोतगत विवरण भएको व्यय अनुमानको विवरण र आर्थिक वर्ष २०६९।७० - २०७१।७२ को त्रिवर्षीय खर्च प्रक्षेपण विवरणको पूर्ण मस्यौदा तयार भइसकेको छ । पूर्ण बजेट आउन सक्ने अवस्था नभएपछि

आर्थिक वर्ष २०६९।७० मा संचालन गरिने सेवा र कार्यहरुको लागि आर्थिक वर्ष २०६८।६९ को कुल व्यय रकमको एक तृतीयांश सञ्चित कोषबाट भिक्ने र खर्च गर्ने अधिकारको व्यवस्था गर्न बनेको अध्यादेश, २०६९ जारी भई कार्यान्वयनमा ल्याइएको छ। आर्थिक वर्ष २०६९।७० को संचित कोषमाथि व्ययभार हुने अनुमानको विवरण पनि तयार भई कार्यान्वयनमा आइसकेको छ।

१९. लैङ्गिक उत्तरदायी बजेटको सुचकहरुको परिमार्जन र उपसुचकहरुको तर्जुमाको लागि प्रतिवेदन तयार भएको छ।
२०. बजेट तथा कार्यक्रम एवं सोमा विनियोजित बजेटलाई लैङ्गिक उत्तरदायी बनाउन र कार्यक्रममा विनियोजित बजेटलाई लैङ्गिक उत्तरदायीपनका आधारमा वर्गीकरण गर्न क्षमता अभिवृद्धि सम्बन्धी तालिम संचालन गरिएको छ। यस क्रममा सरकारी अधिकृत कर्मचारीहरुलाई तालिम दिने संस्थामा कार्यरत १९ जना, महिला सम्बन्धी विषयमा वकालत गर्ने संस्थाहरुमा कार्यरत ३८ जना र मन्त्रालय /विभागका योजना र लेखा शाखामा कार्यरत ७९ जना कर्मचारीहरुलाई सो सम्बन्धी तालिम प्रदान गरिएको छ।
२१. बजेट तर्जुमा गर्दा भर्नुपर्ने फारमहरुको सम्बन्धमा सबै मन्त्रालय र निकायका योजना र लेखा शाखामा कार्यरत १३६ जना कर्मचारीहरुलाई तालिम प्रदान गरिएको छ।
२२. अर्थ मन्त्रालयको SERVER मा रहेका सुचना सिंहदरबार स्थित GIDC मा Back-up गर्न मिल्ने व्यवस्थाको तयारी कार्य पुरा भएको छ।
२३. समग्र वित्तीय क्षेत्रको विकास र स्थायित्वको लागि आवश्यक बैकिङ, पूँजी बजार र बीमा क्षेत्रका विषयवस्तुहरुलाई समन्वयात्मक ढङ्गमा अगाडि बढाई समन्वय तथा दिशा निर्देश गर्न मा. अर्थमन्त्रीको अध्यक्षतामा गठित उच्चस्तरीय वित्तीय क्षेत्र समन्वय समितिले आवश्यक निर्देशन तथा सिफारिश गर्दैआएको छ।
२४. मासु उत्पादनमा आत्मनिर्भर भई आयात प्रतिस्थापन गर्न पशुपालन कार्यक्रम अभियानकै रूपमा संचालन गर्ने व्यवस्था बमोजिम चालू आर्थिक वर्ष २०६८।६९ मा उक्त कार्यक्रमका लागि साना किसान विकास बैकलाई रु. ५० करोड निकास दिइएको छ।
२५. आर्थिक क्रियाकलापको विस्तारमा योगदान पुग्ने गरी वित्तीय प्रणालीको दीगो विकास र स्थायित्वका लागि नेपाल बैक लिमिटेडको पूँजी संरचना योजना स्वीकृत भैसकेको छ भने राष्ट्रिय वाणिज्य बैकको पूँजी योजना स्वीकृतिको प्रक्रियामा रहेको छ। राष्ट्रिय वाणिज्य बैकमा प्रमुख कार्यकारी अधिकृतको नियुक्ति कार्य सम्पन्न भैसकेको र नेपाल बैक लिमिटेडको नियुक्ति प्रक्रियामा रहेको छ।
२६. नेपालले अन्तर्राष्ट्रिय समुदायसँग गरेको प्रतिवद्धता अनुरूप सम्पत्ति शुद्धीकरण निवारणका लागि निगरानी र कारवाही व्यवस्थालाई अभू सशक्त बनाउन र आतंककारी गतिविधिमा

हुने वित्तीय लगानी नियन्त्रण गर्ने सन्दर्भमा पारस्परिक कानूनी सहायता अध्यादेश, २०६९ र सपुर्दगी अध्यादेश, २०६९ जारी भैसकेका छन् ।

२७. कमोडिटिज कारोबारको प्रभावकारी नियमन र सुपरीवेक्षण गर्ने कानूनी व्यवस्थाको अतिरिक्त प्रचलित धितोपत्र सम्बन्धी ऐन, २०६३ मा कमोडिटिज कारोबारलाई समेट्ने गरी संशोधनको मस्यौदा सम्बन्धी कार्य पूरा भएको छ ।
२८. एशियाली विकास बैंकको सहयोगमा संचालित पूँजी बजारको क्षमता अभिवृद्धि सम्बन्धी आयोजनाको लागि स्थानीय परामर्शदाता नियुक्त गरी कार्य अघि बढाइएको छ ।
२९. कर्जा प्रवाहमा विश्वसनीयता वृद्धि गर्न क्रेडिट रेटिङ एजेन्सीको स्थापनाका लागि आवश्यक नियमावलीको व्यवस्था भैसकेको छ ।
३०. विदेशमा रहेका नेपालीहरूलाई लक्षित गरी वैदेशिक रोजगार बचतपत्र जारी गर्ने व्यवस्थालाई अझ व्यवस्थित गर्न यस सम्बन्धी कार्यविधि तयार गरी वैदेशिक रोजगार बचतपत्र जारी गरिएको छ ।
३१. आर्थिक नीति सञ्जाल दोस्रो चरण अन्तर्गत प्राप्त प्रतिवेदनहरूको आधारमा अर्थ मन्त्रालयमा नीति विश्लेषण सञ्जाल इकाई स्थापना गर्नेतर्फ कारवाही भैरहेको छ ।
३२. पुनर्बीमा वापत मुलुकबाट बाहिरिने रकमलाई स्वदेश भित्रै परिचालन गरी बीमा व्यवसायको अभिवृद्धि तथा रोजगारीका अवसरहरूको समेत सृजना गर्न हालको आकस्मिक बीमा कोषलाई पुनर्संरचना गरी पुनर्बीमा कम्पनीमा परिणत गर्ने तर्फ प्रारम्भिक कार्य शुरु गरिएको छ ।
३३. बीमा बजारलाई प्रतिस्पर्धी, विश्वसनीय र थप व्यवस्थित गर्ने सम्बन्धमा आवश्यक अध्ययन भैरहेको छ भने लघु बीमामा ग्रामीण क्षेत्रका जनताको पहुँच पुऱ्याउने संयन्त्रको व्यवस्था गर्ने सम्बन्धमा कार्य भैरहेको छ ।
३४. कर्मचारी संचयकोष, नागरिक लगानी कोष लगायतका वित्तीय संस्थाहरूको संशोधित नियम तथा विनियमहरूमा स्वीकृति प्रदान गरिएको छ ।
३५. युवा तथा साना व्यवसायी स्वरोजगार कोषलाई प्रभावकारी रूपमा संचालन गर्न सरकारी स्वामित्वका बैंक मार्फत लगानी गर्ने व्यवस्था मिलाइएको छ ।

१०. समस्याहरु :

१. राजनीतिक सहमतिको अभाव र लम्बिदो सक्रमणले एकातर्फ लगानीमैत्री वातावरण बन्दै गएको स्थितिमा केही अष्टयारो महशुस गरिएको छ भने अर्कोतर्फ आर्थिक गतिविधिमा अपेक्षित सुधार ल्याउन चुनौति थपिएको छ ।
२. वैदेशिक सहायता उपयोगको क्षमता सुदृढ हुन सकेको छैन । सहायताको लागि अनुकूल वातावरण बनाई उपयुक्त र आवश्यक आयोजनाहरुको प्रस्ताव तयार गरी सहयोग प्राप्तिका लागि सम्बन्धित क्षेत्रगत निकायहरुबाट तदारुकताका साथ पहल हुन सकेको छैन । स्रोतको अभावको मात्रै सन्दर्भ उठ्ने तर संभावित स्रोतलाई आयोजना तर्फ आकर्षित गर्न आवश्यक सक्रियता नदेखिने प्रवृत्ति अभै समाप्त भएको छैन । जवकि वैदेशिक सहायताको प्रतिबद्धता बढ्दो क्रममा छ ।
३. करको दायरा अपेक्षित रुपमा विस्तार हुन सकेको छैन ।
४. बजारमा बिल बिजक लिने र दिने बानीको विकास पर्याप्त मात्रामा हुन सकेको छैन ।
५. कर विवाद निरुपण गर्ने निकायहरुमा जनशक्ति रिक्त भई समयमा नै पूर्ति हुन नसकेको कारण कर विवाद नसुल्भिएको र असूल हुनुपर्ने धेरै कर रकम बक्यौता रहन गएकोछ ।
६. भन्सार मूल्यांकनलाई कारोवार मूल्यको सिद्धान्त बमोजिम यथार्थ र पारदर्शी बनाउन सकिएको छैन ।
७. बैंक तथा वित्तीय क्षेत्र, कमोडिटीज फ्यूचर मार्केट र ऋण तथा बचत सहकारीको नियमन अपेक्षित रुपमा प्रभावकारी हुनसकेको छैन ।
८. हिमाली, पहाडी र तराईका दुर्गम स्थानमा वित्तीय सेवाको सहज पहुँच प्राप्त गर्न गरिएका प्रयासबाट केही सुधार आएता पनि पर्याप्त मात्रामा विस्तार भइसकेको छैन ।
९. सरकारले संचालन गर्न आवश्यक नदेखिएका संस्थानहरुको विनिवेश/विघटन गर्ने कार्य राजनीतिक सहमतिको अभावमा कार्यान्वयन गर्न कठिनाइ परिरहेकोछ ।
१०. निजीकृत प्रतिष्ठानको अनुगमन, निरीक्षण र मूल्याङ्कन गर्ने कार्य सम्पन्न गर्न त्यस्ता प्रतिष्ठानहरुको अभिलेख व्यवस्थित नभएको, मूल्याङ्कन पश्चातको उद्देश्य स्पष्ट नभएको जस्ता समस्याहरु विद्यमान रहेकाछन् ।
११. व्यवस्थापकीय नेतृत्व छनौटमा निष्पक्षता कायम गर्न र संस्थानहरुको पुनः संरचना गर्न आवश्यक पर्ने सहयोग/सहमति क्षेत्रगत मन्त्रालयहरुबाट जुटाउन सहज भइरहेको छैन ।
१२. अनुत्पादक चालु खर्चमा नियन्त्रण र पूँजीगत खर्चमा अपेक्षित रुपमा बढोत्तरी ल्याउन सकिएको छैन । कार्यक्रम प्रस्ताव गर्दा त्यसको कार्यान्वयनमा ध्यान नदिने प्रवृत्ति कायमै रहेको छ ।
१३. आर्थिक वर्षको अन्त्यमा गैर वजेटरी कार्यक्रममा थप वजेट माग गर्ने प्रवृत्ति रोकिएको छैन । सार्वजनिक खर्चको अनुगमन गर्ने कार्यमा चुस्ताता आउन सकेको छैन ।
१४. मन्त्रालयगत वजेटरी सूचना प्रणाली लागू गर्न सम्बन्धित मन्त्रालयको उत्सुकता देखिएको छैन ।

११. केही सुभावहरु :

१. समय मै बजेट प्रस्तुत गर्न कानूनी व्यवस्था मिलाई समय किटानी गर्नु पर्ने ।
२. आर्थिक प्राथमिकताका साभ्ना विषयहरुमा राष्ट्रिय सहमति निर्माण गरी कार्यान्वयन गर्ने । राजनीतिक उद्देश्यका लागि बजेट लगायतका आर्थिक विषयलाई अवरोध नपुऱ्याउने संकल्प आउनु पर्ने ।
३. मध्यमकालीन खर्च संरचनालाई मध्यमकालीन बजेट संरचनामा परिणत गर्नुपर्ने ।
४. पूँजीगत खर्चमा बढोत्तरी ल्याउन आयोजना प्रमुखसंग कार्यसम्पादन सम्भौता गरी सो लाई कार्य सम्पादन मूल्यांकनसंग आवद्ध गर्नुपर्ने र आयोजनामा कार्यरत जनशक्तिको क्षमता अभिवृद्धि गर्नुपर्ने ।
५. सरकारी खर्चमा मितव्ययीता कायम गर्ने निर्देशिकाको पालना भए नभएको अनुगमन गर्नुपर्ने ।
६. समयमै कार्यक्रम स्वीकृत नगर्ने, आर्थिक वर्षको अन्त्यमा थप निकासमा माग गर्ने र गैर बजेटरी कार्यक्रममा बजेट माग गर्ने प्रवृत्तिलाई निरुत्साहन गर्नुपर्ने ।
७. बजेट तथा कार्यक्रम प्रस्ताव गर्दा आवश्यक पूर्वाधार तयारीहरु परिपक्क ढंगले गर्ने । कार्यक्रम तथा आयोजनाहरुको लजिकल फ्रेम वर्क, संचालन योजना, खर्च योजना र अनुगमन योजना सहित प्रस्ताव गर्ने व्यवस्था कडाइकासाथ पालना गर्ने ।
८. स्रोत साधनको अभाव देखाउने भन्दा उपलब्ध स्रोत साधनको नतिजामूलक उपयोग गर्न प्राथमिकता दिने । वैदेशिक सहायता उपयोगको क्षमता बढाउने । वैदेशिक सहायताका लागि संभावित आयोजना प्रस्तावहरु तयार गरी प्रक्रिया अधि बढाउन सक्रिय रहने ।
९. करको दायरा थप विस्तार गर्ने । स्वेच्छिक रुपमा कर कानूनको पालना गर्ने प्रवृत्तिको विकास गर्ने । कर छली तथा राजस्व चुहावट नियन्त्रणलाई अभि सशक्त बनाउने । विद्युतीय कर सुशासनलाई (e-governance) प्रभावकारी बनाउन आवश्यक भौतिक पूर्वाधार तथा दक्ष जनशक्तिको व्यवस्था गर्ने ।
१०. चोरी पैठारीलाई नियन्त्रण गर्न भन्सार गस्तीलाई घनिभूत (Intensify) बनाउने । भन्सार मूल्यांकनलाई कारोवार मूल्यको सिद्धान्त बमोजिम यथार्थ र पारदर्शी बनाउन थप वस्तुहरुको MRP घोषणा गर्ने व्यवस्था गर्नुपर्ने ।
११. बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरु र बचत तथा ऋण सहकारीहरुको प्रभावकारी नियमन गर्ने । वित्तीय तथा आर्थिक अपराध र सम्पत्ति शुद्धिकरण निवारण विरुद्धको कारवाहीलाई थप प्रभावकारी बनाउन संस्थागत सुदृढीकरण, भौतिक स्रोत साधन र दक्ष जनशक्तिको व्यवस्था मिलाउने ।
१२. योजनावद्ध रुपमा नतिजामा आधारित अनुगमन तथा मूल्यांकन प्रणालीको कार्यान्वयनलाई घनिभूत बनाउने ।
१३. संगठन तथा जनशक्ति विकासमा लगानी बढाउने । संगठनको आवश्यकता अनुसार उपयुक्त तालीमको व्यवस्था गर्ने ।

भाग दुई
विद्युतीय सुशासन (e-Governance)

विद्युतीय सुशासन कायम गर्ने सम्बन्धमा अर्थ मन्त्रालय अन्य निकायहरुको तुलनामा अग्रणी रहेको छ । विद्युतीय सुशासनको प्रयोगको वृद्धिसंगै सेवाग्राहीलाई छिटो छरितो र सरलीकृत तरिकाबाट सेवा उपलब्ध गराउन मन्त्रालय सक्षम भएको छ । यस मन्त्रालयको विद्युतीय सुशासन सम्बन्धमा उपकरणको उपलब्धता, जनशक्तिको ब्यवस्था, कस्टमाइज एप्लिकेशन सफ्टवेयर विवरण, वेभ-साइटको विवरण, सेवाग्राहीलाई उपलब्ध गराइएको विद्युतीय सेवा, विद्युतीय रुपमा उपलब्ध तथ्यांकको ब्यवस्थापन, विद्युतीय सुशासन सम्बन्धमा अनुभूत गरिएका समस्याहरु र समस्या समाधानका उपाय देहाय बमोजिम रहेका छन् :

१. उपकरणको उपलब्धता :

उपकरणको किसिम	संख्या	क्षमता	कैफियत
डेस्कटप कम्प्युटर	१९५०	P4	
ल्याप टप कम्प्युटर	११३०	P4,core	
प्रिन्टर	४२५	laser	
फोटोकपी मेसिन/फ्याक्स	११५		
सर्भर	७१		
इन्टरनेट	५०	Opticle Fiber	
अन्य –			
जेनरेटर	१५०		
Internate Protocal Camera		Web based	विराटनगर, वीरगंज, तातोपानी र त्रि.वि.स्थल भन्सार कार्यालयमा लागू
X-ray machine	८	Bag & Cosingnment x-ray	त्रि.वि.स्थल र सुब्बा वन्दरगाह भन्सार

२. जनशक्तिको उपलब्धता :

जनशक्तिको किसिम	दरवन्दी	आपूर्ति	शैक्षिक योग्यता र तालीम
सूचना प्रविधि विज्ञ	१	१	
कम्प्युटर निर्देशक	२	१	
कम्प्युटर इन्जिनियर	३	३	
कम्प्युटर अधिकृत	५०	५०	
कम्प्युटर अपरेटर	४५	४५	
अन्य			

३. कस्टमाईज Application software विवरण :

सि नं	सफ्टवेयरको नाम	उपयोग
१	VAT system	करदाताको मू.अ.कर व्यवस्थापन
२	Income Tax	करदाताको आयकर व्यवस्थापन
३	Personal PAN Registration	व्यक्तिगत करदाताको करदर्ता
४	Excise Automation System	अन्तःशुल्क व्यवस्थापन
५	Joint Registration System	व्यवसायिक करदाता दर्ता
६	e-TDS (electronic tax deduction at source)	स्रोतमा करकट्टी व्यवस्थापन
७	RAS (Revenue Accounting system)	कर संकलन व्यवस्थापन
८	EIMS	आन्तरिक कार्य व्यवस्थापन
९	IRD Portal	आन्तरिक विवरण व्यवस्थापन

१०	Arrear Management System (IRD)	वक्यौता व्यवस्थापन
११	DRI CIS	विल, विजक, चलान र डेविट क्रेडिट नोट प्रविष्ट गरी अनुसन्धान कार्यमा सूचनाको प्रयोग
१२	FMIS (Financial Management Information System)	७५ को.ले.नि.का.को वित्तिय सूचना लाई Integrate गर्ने
१३	DECS (District Expenditure Control System)	५३ को.ले.नि.को निकास तथा खर्चको लेखांकन तथा प्रतिवेदन गर्ने
१४	TSA (Treasury Single Account)	थप २२ को.ले.नि.का.मा एकल खाताकोष प्रणाली लागु गर्ने
१५	PMIS (Personal Management Information Systems)	लेखा समूहका कर्मचारीहरुको व्यक्तिगत विवरण अद्यावधिक गर्ने
१६	Pension Management Systems	पेन्सन प्राप्त कर्मचारीको अभिलेख राख्ने र भूक्तानी व्यवस्थापन गर्ने
१७	ASYCUDA	भन्सार कार्यालयमा प्रयोग भएको
१८	INtelsoft	इन्टेलिजेन्स शाखाले प्रयोग गर्ने
१९	Customs Reporting System	भन्सार कार्यालय र विभाग
२०	BMIS	बजेट तर्जुमाको प्रयोजनको लागि अर्थ मन्त्रालयमा
२१	LMBS	क्षेत्रगत सम्बन्धित मन्त्रालयहरुमा
२२	AMIS	वैदेशिक सहायता वाट संचालित आयोजनाहरुको सम्पूर्ण जानकारी

४. वेभ(WEB)को विषयवस्तु :

सि नं	नाम	उपयोग
१	www.mof.gov.np	अर्थ मन्त्रालयका प्रकाशन तथा अन्य सूचनामुलक जानकारी
२	www.fcgo.gov.np	महालेखा नियन्त्रकका प्रकाशन तथा अन्य सूचनामुलक जानकारी
३	www.ird.gov.np	आन्तरिक राजस्व विभागका प्रकाशन तथा अन्य सूचनामुलक जानकारी
४	www.dri.gov.np	राजस्व अनुसन्धान विभागका प्रकाशन तथा अन्य सूचनामुलक जानकारी
५	www.customs.gov.np	भन्सार विभागका प्रकाशन तथा अन्य सूचनामुलक जानकारी
६	www.ratc.gov.np	राजस्व प्रशासन तालिम केन्द्रका प्रकाशन तथा अन्य सूचनामुलक जानकारी
७	www.dmli.gov.np	सम्पत्ति शुद्धीकरण अनुसन्धान विभागका प्रकाशन तथा अन्य सूचनामुलक जानकारी

५. विद्युतीय सेवा (सेवाग्राहीको लागि उपलब्ध) :

सि नं	सेवाको किसिम	उपलब्ध स्थान	हल सम्म सेवाप्राप्त गर्नेको संख्या	सेवा उपलब्ध गराउन लाग्ने समय	गैरविद्युतीय हुदाँ लाग्ने गरेको समय
१	VAT system	घरबाटै गर्न सकिने	८७,२६१	२ मिनेट	५ घण्टा
२	Income Tax	घरबाटै गर्न सकिने	२,२६,४५१	२० मिनेट	१० घण्टा
३	Personal PAN Registration	घरबाटै गर्न सकिने	१,०३५	२ मिनेट	
४	Excise Automation System	घरबाटै गर्न सकिने	४,६१,१७७	५ मिनेट	५ घण्टा
५	Joint Registration System	कार्यालय	५,०६३	१० मिनेट	५ घण्टा
६	e-TDS	घरबाटै गर्न सकिने	३,६७४	२० मिनेट	१० घण्टा
७	आर्थिक प्रशासनसँग सम्बन्धित ऐन, नियम, प्रतिवेदन, लेखा ढाँचाका किताबहरुको प्रकाशनहरु	www.fcgo.gov.np	३९,८०२	Net खुलेपछि तत्काल	
८	ASYCUDA	प्रमुख १२ भन्सार कार्यालय	खुल्न नसक्ने	२ मिनेट	३० मिनेट
९	मन्त्रालय र विभागको website	इन्टरनेट उपलब्ध भएको स्थानमा			
१०	मन्त्रालय र विभागको email	इन्टरनेट उपलब्ध भएको स्थानमा			

६. विद्युतीय रुपमा उपलब्ध तथ्याङ्कको व्यवस्थापन :

सि नं	तथ्याङ्कको किसिम	परिमाण	समय (देखि.. सम्म)	तथ्याङ्कको सुरक्षा व्यवस्था*
१	Backup गरी राखेको (आन्तरिक राजस्व विभाग)	२०० जिबी	२०५४ सालदेखि संचालनमा रहेको	
२	FMIS सम्बन्धी तथ्याङ्क		हरेक हप्ता तथ्याङ्क भण्डारण गर्ने गरिएको	म.ले.नि.का. मा रहेको Backup Server तथा अर्थ मन्त्रालयमा रहेको सर्भरमा तथ्याङ्क भण्डारण गर्ने गरिएको
३	DECS सम्बन्धी तथ्याङ्क		Web Based को हकमा हरेक घण्टामा र Client Server को हकमा हरेक हप्तामा तथ्याङ्क भण्डारण गर्ने गरिएको	म.ले.नि.का. मा रहेको Backup Server तथा अर्थ मन्त्रालयमा रहेको सर्भरमा तथ्याङ्क भण्डारण गर्ने गरिएको
४	TSA सम्बन्धी तथ्याङ्क		हरेक घण्टामा तथ्याङ्क भण्डारण गर्ने गरिएको	म.ले.नि.का. मा रहेको Backup Server तथा अर्थ मन्त्रालयमा रहेको सर्भरमा तथ्याङ्क भण्डारण गर्ने गरिएको
५	नेपाल सरकारको राजस्व तथा विनियोजन सम्बन्धी केन्द्रीय आर्थिक विवरण		वार्षिक	म.ले.नि.का. मा रहेको Backup Server तथा अर्थ मन्त्रालयमा रहेको सर्भरमा तथ्याङ्क भण्डारण गर्ने गरिएको
६	मासिक राजस्व संकलन	३० दिनको		NITC मा Host गरिएको
७	CRS	वर्ष दिनको	आ.व सुरु देखि अन्त सम्मको	विभाग /Password

७. विद्युतीय सुशासन सम्बन्धी केहि समस्याहरु :

१. विद्युतीय सुशासनको प्रमुख आधार Connectivity पर्याप्त र भरपर्दो हुन सकेको छैन ।
२. सबै कार्यालयहरुमा Optical Fiber connection हुन सकेको छैन ।
३. कर्मचारीहरु पूर्णरूपमा सूचना प्रविधि मैत्री हुन सकेका छैनन् ।
४. विद्युतीय माध्यमबाट प्रेषित कागजातलाई पूर्णरूपमा आधिकारीकता प्रदान गरिएको छैन ।
५. विद्युतीय सुशासन सम्बन्धी राष्ट्रिय नीति अनुसार मन्त्रालय र विभाग स्तरीय छुट्टै नीति र निर्देशिका तयार हुन सकेको छैन ।
६. Digital Signature/ Payment gateway को व्यवस्था हुन सकेको छैन ।
७. सूचना प्रविधिको क्षेत्रमा काम गर्ने कर्मचारीहरुको छुट्टै जनशक्ति विकास सम्बन्धी नीति र निर्देशिका छैन ।
८. अन्य सहयोगी संस्थाहरुको विद्युतीय सुशासन सम्बन्धी सुधार अपेक्षित रूपमा अगाडि बढ्न नसकेको हुँदा कार्यान्वयनमा कठिनाई आएकोछ ।
९. को.ले.नि.का.हरुलाई आन्तरिक सञ्जाल (Intranet) मा ल्याउन प्राविधिक तथा आर्थिक दृष्टिकोणबाट कठिन भएकोछ ।
१०. उपयुक्त क्षमता र संख्यामा सूचना प्रविधि सम्बन्धी उपकरणहरु उपलब्ध भएको छैन ।
११. विद्युतीय लोड सेडिडको समस्याले गर्दा सफ्टवेयर सञ्चालनमा बाधा पुग्ने गरेकोछ ।
१२. अन्य सहयोगी संस्था र अन्तर विभागीय सूचना सञ्जालीकरण गर्न सकिएको छैन ।

८. विद्युतीय सुशासन सम्बन्धी सुझावहरु :

१. विद्युतीय सुशासन सम्बन्धी राष्ट्रिय नीति अनुसार मन्त्रालय र विभाग स्तरीय छुट्टै नीति र निर्देशिका तयार गर्नुपर्ने ।
२. Digital Signature / Payment gateway को व्यवस्था हुनुपर्ने ।
३. सूचना प्रविधि क्षेत्रमा काम गर्ने कर्मचारीहरुको छुट्टै जनशक्ति विकास सम्बन्धी नीति र निर्देशिका तयार गर्नुपर्ने ।
४. अन्य सहयोगी संस्थाहरुको विद्युतीय सुशासन सम्बन्धी सुधार अगाडि बढाउनु पर्ने ।

५. ७५ जिल्लाका सम्पूर्ण सरकारी कार्यालयहरूमा विद्युतीय सुशासनका लागि Internet तथा Intranet आवश्यक हुने भएकोले उक्त कार्यको लागि सबै सरकारी कार्यालयहरू तथा सेवा प्रदायकहरू बीच समन्वय गरी उक्त सेवा जडान गर्नुपर्ने ।
६. निरन्तर रूपमा विद्युत आपूर्ति हुने व्यवस्था मिलाउनु पर्ने तथा पावर ब्याकअप सिस्टमको व्यवस्था गरिनुपर्ने ।
७. कर्मचारीहरूलाई आवश्यकता अनुसार समय-समयमा सूचना प्रविधि सम्बन्धी Basic तथा Advance तालिम स्वदेश तथा विदेशमा प्रदान गर्नुपर्ने ।
८. कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्यालय एवं सरकारी कारोवार गर्ने बैंकसँग Networking गर्ने तथा सूचना Web मा राख्ने जस्ता कार्य गर्नुपर्ने ।
९. एकीकृत सूचना बैंकको स्थापना गर्नुपर्ने ।